

Metropoolia

Sest sina saad Kristuse
tunnistajaks kõigile inimestele
selles, mida sa oled näinud
ja kuulnud. (Ap. 22,15)

Me tunnistame armu,
kuulutame halastust,
ei varja heategusid.
(Suurest veepühitsuspalvest)

Suur tänu kõigile jõulukaardikonkursil osalenuile!

Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus valis välja seitsmeaastase Mia-Maarin Talli töö, sest paljude saadetud kaartide hulgas oli see kõige selgema kristliku sisuga joonistus. Kõigi teiste tööd pannakse pühade ajal vaatamiseks välja Tallinna pühade Siimeoni ja Hanna katedraalkirikusse.

Ilusat Kristuse, meie Issanda ja Päästja sündimise püha!

Kristuse sünni ootel. Metropoliit Stefanus. [Lk 2](#) / Püha Sinodi teated. Preester Tihhon Tammes. [Lk 3](#) / Välisuudised. [Lk 3](#) / VII rahvusvaheline migratsiooniteemaline konverents Roomas. Metropoliit Stefanus. [Lk 4–5](#) / Paadrema ja Velise koguduste sünnipäevad. [Lk 6](#) / Mõtisklus jõuluimest. Preester Aabraham Tölpt. [Lk 7](#) / Vändra Apostlite Peetruse-Pauluse koguduse koor Kreekas. Luule Pöder. [Lk 8–9](#) / Elu Kristuses. Püha Nikolai Kavasila. [Lk 10](#) / Lugu kahest inglise. [Lk 10](#) / Maa peal rahu, inimestel heameel... [Lk 10–11](#) / Niplispitsist ehete näitus Tallinna Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna katedraalis. [Lk 16](#).

Foto: Gemadi Baranov

Kristuse sünni ootel

Jeesuse sündimise pühast on võimatu osa võtta, kui me ei ole enne põhjalikult muutnud oma mõtlemist ja tegemisi, lõpetanud maailma vaatamise üksnes läbi omaenda isekuse kitsa akna. Sest Petlemma koopa sündmus pole üksnes tähendusliku sisuga romantiline ajaloosündmus, mille ainus eesmärk on lapsi unistama panna.

Petlemma koopas toimunud sündmus on ajalooline ja faktiline tõde. Esmakordselt inimkonna ajaloos saab Kristuse lihakssaamise kaudu teoks Jumala armastuse ja vabaduse salasus, isa armastus inimese vastu. „Ennäe, neitsi jääb lapseootele ja toob ilmale poja, ja teda hüütakse nimega Immaanuel” (Mt 1:23).

Püha Vassiili selgitab, et Jeesuse Kristuse sündimise püha peetakse kui „maailma pääsemise, kogu inimkonna sünnipäeva, kogu loodu ühist püha”. Inimesekssaanud Kristusest saab sel päeval tõesti ja täielikult inimene, olles samal ajal tõesti ja täielikult Jumal.

Inimmõistuse jaoks saab see olla üksnes suur ja kirjeldamatu maavärin, mis raputab teda loomuse kõige sügavama sopini. Sündmuse sõnum – Ju-

mal sai inimeseks – on nii erakordne, et Aleksandria püha Atanaasi nimetab seda maavärinaks. Oma lihakssaamise kaudu „sai Jumalast inimene, et inimesest saaks Jumal”, sest nüüdsest on taevalik ja maine kõrvuti. Väljaütlemine on ühtaegu nii jõhkralt otsekohene kui ka peenelt suursugune. Selle sõnumi sisu ei saa ükski inimmõistus täielikult hoomata. Ja ometigi kirjeldab just see lause kõige paremini meie õigeusu sihti.

Tänapäevases Lääne-Euroopas on aga hoopis vastupidine suund, see, mille kohta Pascal on öelnud „Jumalata inimese viletsus”.

Õigustatud nostalgia Kristuseta vabaduse järele langeb lõpuks ikkagi nihilismi. Ihaldatud vabaduse asemele asub õiguse ja teaduse diktatuur. Rääkides näiteks meditsiinilise sekkumisega järglaste saamise keelustamisest või laste kasvatamisest samasoolise paari poolt, ei lähtuta enam moraalsest argumendist, et lapse jaoks ei ole kunagi hea kasvada samasoolises peres, vaid Euroopa inimõiguste kohus leiab, et moraalsus pole enam argument iseeneses, vaid üksnes inimese arusaamise mõttes õigest. Ja kohus nõuab teaduslikke argumente.

Skeptitsismist ja relativismist nakatununa on kohus kaotanud usalduse seaduseandjate võimekusse otsustada moraalist lähtudes hea ja halva üle. Ainsaks „tõe” tugipunktiks, millele oma otsused rajada, on teadus. See ongi õiguse ja teaduse diktatuur.

Võiks rääkida veel paljudest teistest elualadest, mille puhul annaks näitena tuua „Jumalata inimese viletsust”, aga see ei ole minu eesmärk. Minu ainus eesmärk on meelde tuletada, et Inimese Poja väärakaks vastuvõtuks Petlemma sõimes peame kuuletuma tema sõnale ja järgima tema eeskujut.

Selleks aga:

Võtkem vaevaks ja leppigem Jumalaga; Vabastagem oma vaim kõigist õpetustest, mis keelduvad tunnistamast Jeesust kui tõelist inimest ja tõelist Jumalat;

Õppigem ära tundma ja tundma Jumalat armulaua-aosaduses;

Pingutagem, et naasta elu tõeliste väärtuste juurde ja ärgem leppigem üksnes meie ihuliste ja materiaalsete vajaduste rahuldamisega;

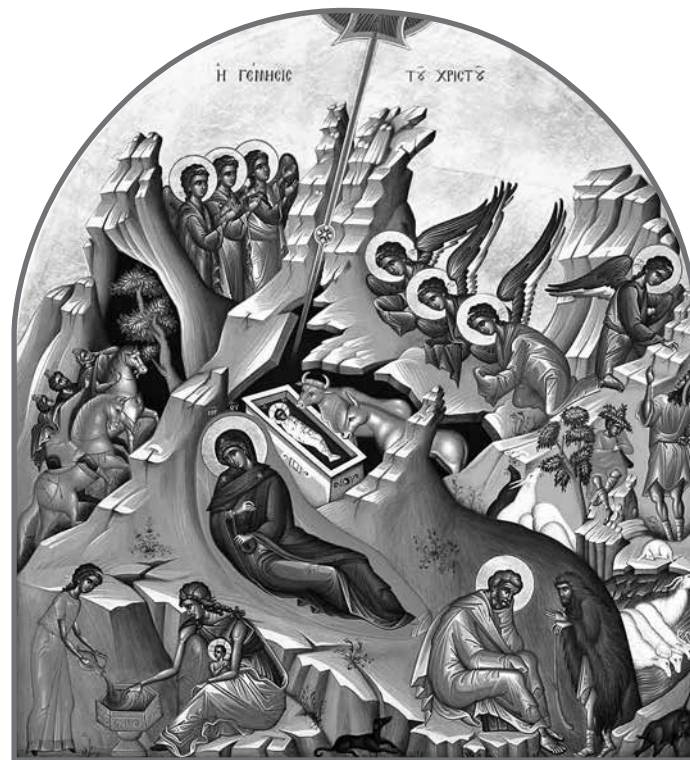
Katkestagem oma maiste vajaduste kahel;

Leidkem oma „mina” sügavusest üles Lvenna ja ligimese pale ja võtkem ta vastu mõistvalt ning sõbralikult. Ja et hakkama saada kõige hullemate nõrkusehetkedega, ärgem unustagem endaga kaasa võtmast Jeesust, elu allikat. Tema on meie elu, rõõm ja lootus.

Õnnistan teid isalikult neil rõõmsatel ja säravatel pühadel.

Soovin teile kõigile rõõmsat ja armulast jõulupüha ja head ning püha uut aastat!

† Stefanus,
Tallinna ja kogu Eesti metropoliit

EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU JÕULULÄKITUS

Hea eestimaalane!

Pisut rohkem kui kaks aastatuhandet on möödunud Lunastaja sünnist inimeste maailma. „Sõna sai lihaks ja elas meie keskel” (Jh 1:14). Paljude eestimaalaste hingest pole kadunud soov minna jõululaupäeva õhtul pühakotta ja seejärel süüdata küünlad kodusel jõulupuul. Ikka leidub neid, ja mitte vähe, kes keset karmivõitu reaalsust igatsevad midagi, mis toob südamesse soojust ja hinge helgust, ühtlasi soovi olla lihtsalt parem, mõistvam ja andestavam. Samuti toob jõuluaeg nii silmadesse sära kui ka kingiootust.

Möödunud aastast meenub mõndagi head, milles paljud meist on aktiivselt osalenud. Nimetagem siin sügavalt meie rahva hinge läinud ajaloolise tagasivaatega laulu- ja tantsupidu, kus koosolemist ja sooja inimlikku puudust nautisid nii noored kui eakamad – ja seda valdavalt karsketena. Kiiduväärt on algatused, kus vabatahtlikud on ühendanud käed, et abistada puudustkannatajaid oma kodumaal ja sõjast räsitud Ukrainas; või traditsiooniks kujunenud „Teeme ära” talgud, „Kodutunde” ja „Jõulutunneli” tüüpi ettevõtmised, tuleõnnetustes kodu kaotanud perede abistamine, kirikute ja koguduste poolt toidu ja riiete jagamine, kui mainida vaid mõnda eestimaalaste ligimesest hoolimise tegu.

Kummatigi ei taha me n-ö vaiba alla pühkida meie ühiskonna murekohti. Kristlastena teame, et me ei ole pandud kohtuniku, vaid kaasvastutaja rolli. Peaksime aeg-ajalt peeglisse vaadates küsima: „Ega sool ole kaotanud oma mõju?” Miks on meie rahvas ikka hõivamas esimesi kohti maailma nutuses statistikas? Surmad ületavad sünde, seinast seinast on meil kõikvõimalikke sõltlasi, hägustada püütakse abielu ja pereväärtusi, lobbab kodu- ja koolivägivald. Viimased on meid äsja eriti valusalt puudutanud. Kõik on kuulnud väidet „Eksimine on inimlik”. Tegelikult on see ainult esimene osa kirikuks Augustinuse suurepärase mõttest: „Inimlik on eksida, aga kuratlik on uhkuse tõttu eksitusse jääda”. Me ei taha ju seda.

Jõuludega seoses on paslik meenutada, et 800 aastat tagasi pühendati meie maa neitsi Maarjale. Oli ju tema see, kes lausus Jeesusele viidates: „Mida iganes Tema teile ütleb, seda tehke” (Jh 2:5). Seda, mida Kristus ütles oma õpetuse ja eeskujuga, võib kokku võtta ühte lausesse: Armasta ja austa oma Loojat kogu oma südamest, kogu oma jõust ja kogu oma mõistusest ning oma kaasinimest nagu iseennast. See kuldreegel on aegumatu ja kehtiv ka XXI sajandil. Nõuete „latt” on asetatud kõrgele, kuid millestki vähemast ei piisa, et elada elu, mis väärrib elamist. Aidaku meid selleks Jumal!

Lihtsast inimlikust hoolivusest ja armastusest valgustatud jõule ning 2015. aastat soovib sulle Eesti Kirikute Nõukogu.

PÜHA SINODI TEATED

Püha Sinod kogunes istungile 5. septembril Tartus. Istungil olid arutluse all üldised kirikuelu puudutavad küsimused, samuti kinnitati käesoleva aasta EAÕK Täiskogu otsusega kirikuelu elavdamiseks ja Kiriku keskorganite ning koguduste vahelist koostööd soodustavate struktuurimuudatuste ettevalmistamiseks moodustatavate komisjonide koosseisud ning pikendati ühe aasta võrra preester Andrei Sõtšovile

antud ajutist luba teenida Soome Õigeusu Kiriku Helsingi metropoolias.

Püha Sinodi istungi järel toimus EAÕK Sinodaalse kirikukohtu istung munkpreester Orenti (Mägi) süüasjas. Munkpreester Orenti (Mägi) vaimulikule sobimatu käitumine ja õigeusule võõraste seisukohtade levitamine on olnud korduvalt Püha Sinodis arutusel ning teda on korduvalt kutsutud meeleparandusele. Sellele vaatamata avaldas ta käesoleva aasta suvel võrguajakirjas Kirik ja Teoloogia mitmel korral arvamuslugusid, milles sisalduvad teoloogilised seisukohad ja väljendid ei sobi kokku õigeusu vaimsuse ja teoloogiaga. Eelnimetatud kirjutised on ta signeerinud õigeusu preestrina. Väärusu levitamise eest näevad Õigeusu Kiriku kaanonid ette vaimuliku tagandamise preestriametist. Sellele vaatamata otsustas sinodaalne kirikukohus mitte rakendada pühasid kaanoneid nende täies ranguses, andes isa Orentile aega meeleparanduseks ja vaimseks taastumiseks. Sellest tulenevalt otsustas sinodaalne kirikukohus seada munkpreester Orentile

teenistuskeelu kuni 5. septembrini 2015. aastal. Sellel ajal ei tohi ta toimetada ühtegi jumalateenistust ega talitust, sh võtta vastu pihti ja jutlustada. Ühtlasi on tal keelatud kanda rinnaristi ja preestrina õnnistust jagada. Armulauda on tal lubatud võtta vastu nii koos vaimulikega altaris, epitraheeli kandes, kui ka ühes ilmikutega. Püha Sinod meenutab kõigile, et kiriklike *epitimionite* eesmärk on eranditult terapeutiline, toetades eksinuid meeleparanduses ja tagades Kiriku ühtsuse ning õpetusliku puhtuse säilimine.

EAÕK keskorganite ning koguduste vahelist koostööd soodustavate struktuuriliste muudatuste ettevalmistamiseks moodustatavate komisjonide koosseisud

Kirikusisese solidaarsuse arendamise komisjon:

Esimees: preester Toivo Treima (Pärnu ja Saare piiskopkond).

Liikmed: munkpreester Justinus (Kiviloo) (Tallinna peapiiskopkond) ja diakon Toomas Erikson (Tartu piiskopkond).

Kirikusisese koostöö soodustamise komisjon:

Esimees: ülempreester Mattias Palli (Tallinna peapiiskopkond).

Liikmed: ülempreester Ardalion Keskküla (Pärnu ja Saare piiskopkond) ja preester Stefan Fraiman (Tartu piiskopkond).

Suhtekorralduskomisjon:

Esimees: preester Tihhon Tammes (Tartu piiskopkond).

Liikmed: preester Sakarias Leppik (Tallinna peapiiskopkond) ja preester Kristoforus Parts (Pärnu ja Saare piiskopkond).

Noortetöö komisjon:

Esimees: preester Abraham Tölpt (Tallinna peapiiskopkond).

Liikmed: diakon Timoteus Vassel (Tartu piiskopkond) ja hr Ignatius (Indrek) Rand (Pärnu ja Saare piiskopkond).

Preester Tihhon Tammes,
Püha Sinodi sekretär

Välisuudised

Foto: Dimitrios Panagos

PAAVST JA PATRIARH KIRJUTASID ALLA ÜHISAVALDUSELE

Istanbul – Türgis külaskäigul viibiv paavst Franciscus ja oikumeeniline patriarh Bartolomeus kirjutasid alla kristlaste ühtsuse ja Lähis-Ida kannatava ristirahva seisukohalt olulisele ühisavaldusele.

Kaks kirikupead meenutasid rõõmu ja tänutundega oma hiljutist kohtumist Jeruusalemmas, millega tähistati nende eelkäijate, paavst Paulus VI ja patriarh Atenagorase kohtumise 50. aastapäeva. Meelde tuletati ka eelmiste paavstide, Johannes Paulus II ja paavst Benedictuse külaskäike patriarhaadi keskusse Fanaris.

Kaks kolmandikku avaldusest oli aga pühendatud Lähis-Ida kriisile, „kannatuste oikumeeniale” iseäranis Iraagis ja Süürias,

samuti Ukraina konfliktile. Kaks esikarjast rõhutasid:

Me ei saa leppida Lähis-Idaga ilma kristlasteta, kes on sealmail kuulutanud Jeese nime üle kahe tuhande aasta. Paljusid meie vendi ja õdesid kiusatakse taga ja sunnitakse kodunt lahkuma. Inimelu väärtus näikse olevat kadunud, inimisikut ei austata ja see ohverdatakse muude asjade huvides. Ja kohutav on, et paljusid jätab see ükskõikseks.

Puudutades dialoogi islamiga, märkisid paavst ja patriarh:

Tõsised väljakutsed, mis seisavad praegu maailma ees, nõuavad kõigi hea tahtega inimeste ühtekuuluvust. Seepärast peame ka oluliseks konstruktiivse, vastastikusel austusel ja sõprusel põhineva dialoogi arendamist islamiga. Juhindudes ühistest väärtustest ja saades jõudu tõeliselt vennalikest tunnetest, on moslemid ja kristlased kutsutud töötama üheskoos õigluse, rahu ning inimväärikuse ja õiguste austamise nimel, eriti piirkondades, kus nad on aastasadu elanud rahumeelselt koos ja kannatavad praegu koos sõjakoledusi.

Lõpuks väljendasid mõlemad kirikupead muret jätkuva kriisi pärast Ukrainas:

Me peame ka meeles kõiki inimesi, kes kannatavad sõdades. Iseäranis palvetame rahu eest Ukrainas, põliste kristlike traditsioonidega maal, ning kutsume kõiki osapooli üles pidama läbirääkimisi ja austama rahvusvahelist õigust, et teha lõpp konfliktile ja lubada ukraina rahval elada üksmeeles.

Paavst külastas Oikumeenilist Patriarhaati apostel Byzantioni, hilisema Konstantinoopoli kiriku asutaja apostel Andrease mälestuspäeval, ja osales palvetajana jumalateenistustel.

METROPOLIIT STEFANUSE VISIIT BELGIASSE

7.–11. novembrini 2014 viibis Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus Belgia metropoliit Athenagorase kutsel Belgias.

Visiidi keskmes oli Brüsseli pühade peainglite Miikaeli ja Kaabrieli katedraal-kiriku 50. aastapäev, kuid visiiti mahtus ka muid märkimisväärsed üritusi.

Laupäeval, 8. novembril käisid kaks metropoliiti Brüsseli vanimas õigeusu kirikus, mis on samuti pühitsetud pühadele peainglitele. Koguduserahvaga suheldes tuletas metropoliit Stefanus meelde liigutavat seika, et oma õpingute ajal Leuveni ülikoolis 1960. aastal võttis ta just selles kirikus vastu lõpliku otsuse vaimulikuks saada. Sama päeva õhtul teeniti Monsi Püha Nektaari kirikus.

Pühapäeval, 9. novembril toimus pidulik liturgia Brüsseli katedraalkiriku aastapäeva tähistamiseks, lisaks Belgia ja Eesti metropoliitidele olid kohal ka Ahhaia metropoliit Athanasios, Neapolise piiskop Porfirios, vaimulikke Belgiast, Gruusiast ning Rumeeniast, lisaks mitmete Kreeka ühingute Brüsseli-esindajad, diplomaatilist korpust ning koguduserahvast. Liturgia lõppedes toimus Kreeka ühingute korraldatud folklooripidu.

10. novembril külastasid kaks metropoliiti Luksemburgi, vaatasid vastvalminud Püha Nikolai kirikut ning kohtusid vaimulikega.

11. novembril, piiskop Martini päeval, talitas metropoliit Stefanus Brüsseli prantsuskeelses Püha Martini koguduses liturgiat.

Kahe metropoliidi – Stefanuse ja Athenagorase – sõprus ulatub juba nende noorukiaega, aastatel 1965–80 tegid kaks vaimulikku tihedalt koostööd ning seda südamlikumaks kujunes kogu visiit. Metropoliit Stefanusel on Belgia kirikueluga alati eriline suhe olnud, kuivõrd tema lapsepõlv ja noorus olid tihedalt Belgiaga seotud. Muide, Belgia õigeusu kirik sai Brüsseli katedraali omal ajal tagasi just tänu metropoliit Stefanuse sekkumisele, kes diakonina oma endiste jesuiitidest õppejõudude poole pöördus.

LEITI PÜHA STEFANI HAUD

(<http://theorthodoxchurch.info>)

Arheoloogid leidsid Palestiina linna Ramallah' lähedalt olulise kristliku pühapaiga – esimärter Stefani haau.

Taiari külas kaebasid Palestiina ja Iisraeli arheoloogid dr Salah al-Hudelija juhtimisel välja kirikukompleksi varemed, sh bütsantsi ja omaiaadide ajast pühakoja ning bütsantsi-aegse kloostri jäänused. Kirikuvaremetes leidub pealiskiri, mille järgi see on ehitatud püha apostli, esimärtri ja esidiakoni Stefani auks, kes on aastal 35 siia ka maetud.

Dr al-Hudelija sõnul läheb uurimiseks ja konserveerimiseks u viis aastat, seejärel võivad väljakaevatud pühamu juures hakata käima palverändurid. Ta lisas, et väljakaevamispaigal on näha hellenismi-aja, bütsantsi ja islami kultuuri järjestikust kohalolu.

Taiari elanikest veerand on õigeusklikud kristlased.

VIIRAHVUSVAHELINE MIGRATSIOONITEE- MALINE KONVERENTS ROOMAS 17.–21. XI 2014

Teie Eminent, kardinal Veglio,
eminentid, ekstsellentsid!
Armsad vennad ja õed Kristuses!

Taas olen siin teie keskel Tema Pühaduse oikumeenilise patriarhi Bartolomeuse soovil. Mul on suurepärase ülesanne anda edasi tema vennalikud tervitused ning südamlikud soovid VII rahvusvahelise konverentsi kordaminekuks. Konverentsi, mille keskmes on valus migratsiooniküsimus. Minu jaoks on siinolemine suur au, seda enam et näen teie seas eelmistel konverentsidel tekkinud sõpru, kelle jaoks on minu südames siiani eriline koht.

Rääkides Euroopast, minu ettekande kesksest teemast, siis siin pole migratsiooniprobleemid kaugeltki lahendatud. Tuleb tunnistada, et immigrantide arv on väga suur ühest küljest rohkete õnnetuste tõttu, mis tabavad Euroopa piiride naabruses või lähedal asuvaid piirkondi, näiteks Lähis-Ida või Aafrikat, ja teisalt uute migratsioonilainete tõttu Serbiast, Venemaalt, Ukrainast ja Süüriast (eriti kui kõnelda Saksamaast) ning Pakistanist, Iraanist ja Sri Lankalt (kui pidada silmas Inglismaad).

Asüülitaotlejate hulk teatud riikides, nagu Prantsusmaa, Poola, Ungari, Suurbritannia, Kreeka ja Malta on küll vähenenud, ent kasvanud teistes, nagu Saksamaa, Rootsi, Itaalia, Holland, Taani ja Bulgaaria. Märkimisväärne, et *Le Monde*'i 24. oktoobri 2014 andmetel lükatakse Euroopas tagasi keskmiselt 66% asüülitaotlustest (Eurosati andmetel taotles Euroopa Liidu 28 liikmesriigis ajavahemikus aprillist 2013 kuni märtsini 2014 asüüli 400 000 inimest), samas kui piirile tagasi saadetud inimeste arv on alates 2006. aastast jäänud enam-vähem samaks, st 20 000–22 000 vahele.

„Minu tulevik sõltub mu dokumentidest”, räägib Abas, Kabuli põgenik Kreekas, „need on hetkel ajutised. Kui ma pikendust ei saa, kaotan ma töö, eluaseme ja jälle saab minust mittekeegi. Ma ei taha tagasi minna. Kuhu üldse minna? Nüüdsest ei ole mul enam kodumaad... Kes pole seda omal nahal tunda saanud, ei tea, mida võib tähendada sõna „dokument”. Dokumentideta ei saa sa magada. Ilma nendeta ei saa sa unistada. Dokumentideta ei saa sa armastada ega teha tulevikuplaane. Sa ei saa üürida korterit, et inimväärikalt elada. Ööl ja päeval sa muust ei mõtlegi kui ainult dokumentidest ja sellest saab täielik kinnisidee.” (Gazmend Kapllani, „Je m'appelle Europe” / „Minu nimi on Euroopa”, Pariis, Editions Intervalles, 2013, lk 31).

2014. aasta jaanuarist septembrini on illegaalselt Schengeni ruumi tulnud 200 751 inimest, kellest enamik on Euroopasse põgenenud meritsi. Vahemere läänekallas, mis Põhja-Aafrikat ja Lõuna-Euroopat

eraldab, on kaugelt merepõgenike jaoks eelistatum tee.

„Ühtäkki kuulsin ma,” jutustab Abas edasi, „Tulge kähku alla!” Me sumpasime vööni vette ning kiirustasime kaldale. Ühe mäe jalamil ootas meid kaks kaubikut. Seda, kuhu mina sattusin, juhtis üks pakistanlane. Meil oli surmahirm. Kaubikud viisid meid mingisse garaaži, kus jubedates tingimustes ootasid ees juba teised põgenikud” (Kapllani, *loc. cit.*, lk 29).

Immigratsioon on inimkonna ajaloos alati olemas olnud. See on lahutamatu osa inimese kogemusest ja on alati märkimisväärselt panustanud rahvaste ja tsivilisatsioonide arengule või hääbumisele. Paljud (tsivilisatsiooni)keskused on rahvaste rändele võlgu nii oma demograafilise kui ka majandusliku ja kultuurilise arengu eest. Ja ehk on siinkohal vajalik meenutada, et ränne on seotud ka iga inimese õigusega lahkuda vabalt oma sünnimaalt ning pöörduda sinna soovi korral tagasi.

Minule eraldatud aeg ei võimalda mul siinkohal isegi mitte viimase kahe sajandi immigratsiooni põhjalikult analüüsida, kuid ma leian, et on oluline tuua välja kaks-kolm olulist seika:

a) oma autobiograafias kirjutab Stefan Zweig: „Enne 1914. aastat kuulus maa kõikidele inimestele. Kõik võisid minna, kuhu nad tahtsid ja elada seal, kus neile meeldis. Ei olnud viisasid ega sisenemise lubasid... Sa käisid sisse ja välja, ilma et oleksid olnud kohustatud täitma ühtainustki neist sadadest paberitest, mida tänapäeval nõutakse.” („Die Welt von Gestern: Erinnerungen eines Europäers” / „Eilne maailm: eurooplase mälestused”, Stockholm: Bermann-Fischer Verlag, 1944). Ta täpsustab, et käis ise ilma igasuguse passita Indias ja Ameerikas. Esimese maailmasõja järgset muutust kirjeldab Zweig kui „elajalikku kordust”, mis päädis „kõikide haiglasliku huviga kõikide vastu”. Ometi see, mis Zweigi jaoks on „elajalik kordumine”, on riikide jaoks üks olulisematest õigustest suveräänsusele, mida ilmestab fakt, et tänaseni ei ole suudetud saavutada Euroopas ühtset migratsioonipoliitikat, kui piirikontroll välja arvata.

Samal ajal viis, kuidas Euroopa Liit asüülitaotlejatega ning „arengumaadest” pärit kodanikega käitub, ohutab rassismi, võõraviha ja erinevust inimeste vahel.

Teistest erinevate peale vihane ühiskond eritab ühtlasi mürki, mis teda ennast söövitab. Oma raamatus „Minu nimi on Euroopa” paneb autor Gazmed Kapllani noore Ateenas elava gaanalase Katerina suhu järgmised sõnad: „Ma usun, et igaühes meist on kyllike rassismi, mis kasvab turvatunde kadumisega. Rassism on segu eiramisest, hirmust ja kadedusest. Ta laseb tunda ennast üleolevalt inimeste suhtes, keda on lihtne lõmastada. Oma kogemusest tean, et kes igapäevaselt rassismi kogeb, sel areneb kompleks, mis paisub vihaks teiste vastu. Siin ongi oht, et rassism nakatab oma ohvreid.” (Kapllani, *loc. cit.*, lk 119).

b) meil kipub meelest minema, et kõik Euroopa riigid on ise olnud migratsiooni keskmes. Ajavahemikul 1750–1960 läks üle mere 70 miljonit euroopa immigranti, ennekõike Ameerika Ühendriikidesse, Austraaliasse, aga ka Lõuna-Aafrikasse. Alles pärast 1960. aastat hakkas Euroopa ise immigrante vastu võtma.

c) 1980. aastate lõpust on immigratsioon Euroopasse saanud sisse seninägematu hoo ja on väga eriilmeline. Sisse rändab poliitilisi põgenikke, asüülitaotlejaid, majanduspõgenikke, libaturiste, põrandaalust immigratsiooni, mille üks põhitegevus on inimkaubandus (see puudutab nii mehi, naisi kui ka lapsi), toetajaks paralleelmajandus, odava ja illegaalse võõrtööjõu ekspluateerimine, looduskatastroofide, elukeskkonna hävimise eest põgenejaid ja kes kõik veel... Selle tagajärjeks on lõpuks *de facto* kõikjal Euroopas paljurahvuseline, multikultuurne, multireligioosne, mitmekeelne ühiskond koos kõige hea ja halvaga, mis see endaga kaasa toob. Rahvusvahelises plaanis on immigratsioonilained põhjustatud geopolitiilisest olukorrast ja seda palju laiemas ja keerulisemas majanduslikus kontekstis. Nii on 20. sajandi Euroopa tunda saanud üle kogu maailma saabuvaid suuri rahvasteliikumisi.

Seega on palju põhjusi, miks inimesed oma kodud maha jätavad ja suunduvad kas põgenikena või immigrantidena teistesse riikidesse. Kuid kaks peamist põhjust on kindlasti *vaesus*, mida saab sõnastada kui kodu puudumist, ning *vägivald*, eriti sõdade põhjustatud.

Sõjad! Need ei ole mitte ainult kindla riigi ja kohaliku kontekstiga seotud, vaid neid algatavad ka mitmed läneriigid „humanitaarabi” ja „vabastamise” eksitava ettekäändel, kuid millel pole lõpuks muid tagajärgi kui kõige nõrgemate, kõige haavatavamate inimeste elementaarsete inimõiguste jalge alla trampimine, nagu see oli Lahesõjas, Kosovos ja sõjalisel sekkumisel Iraagis.

Mõni nädal tagasi tõi metropoliit Ghattas, Antiookia patriarhaadi Bagdadi piiskop, Liibanoni ajakirjanikule As-Safirile antud intervjuus välja, et enam kui 90% Iraagi õigeusklikest kristlastest on kas põgenenud või mõrvatud kaose tõttu kogu riigis, ilma et „lääs oleks väikest sõrmegi liigutanud”. Ta meenutas, et tema pealinnas, kus enne Kuveidi sissetungimist elas 600 peret, on neid alles vaid 30.

Kokkuvõtteks ütlesin, et immigrantide jaoks on prioriteediks eluks vajalike esmavajaduste tagamine, kuid neile on oluline ka võimalus pakkuda oma lastele häid tingimusi hariduse omandamiseks ja arenemiseks, võimalust teha tulevikuplaane, mis neil oma riigis puudus. Paraku tugineb aga vastuvõtja riigi käitumine, selle seadused ja kogukond võõraste suhtes eelarvamustele, mis on neile juba riiki saabumise hetkel külge kleebitud. Hulle on aga see, et ka immigrant võtab stereotüübid omaks ja hakkabki vastavalt käituma, nii et nendest väärarusaamadest saab tõde ja identiteet.

„Oma esimesed aastad võõral pinnal,” ütleb Gazmed Kapllani, „oled sa liigutatud ja õnnelik iga kiiduavalduse peale, mis sulle su väljendusoskuse kohta öeldakse, kuid ühest teatud hetkest muutub see rõhuvaks. Kui kavatsed jääda riiki, kuhu põgenesid, muutub see häirivaks. Sest sulle tundub, et isegi parima tahtmise korral ei kuula su vestluskaaslane sind kui partnerit, vaid läheduses sinu juurtest, nimest, nahavärvist.” (Kapllani, *loc. cit.* lk 150).

Loomulikult ei suuda kirik ja teoloogia sellist sildistamist lõpetada, kuid neil on võimekust ja missioonitunnet teha vahet sildil ja inimese tõelisel olemusel, tundes hoolimata kõikidest antud iseloomustustest võõras ära Kristuse kuju. Tundes ära, et iga inimene on loodud „Jumala näo järgi” ja et inimest ei pea käsitlema üksnes tema tööoskuste põhjal, mis rahuldab lõputu „tarbimise spiraali” – ihaluse piiramatut rahulolu järele, nagu ütles tabavalt Helder Camara.

„Mida te iganes olete teinud kellele tahes mu kõige pisematest vendadest, seda te olete teinud mulle.” (Mt 25:40). See on Kristuse selgesõnaline käsk. „Me näeme siin, et vaesele appi minemine on esmane ülesanne ligimese suhtes, ülesanne, mida tuleb tunnistada, pole õigeusu kirikud alati osanud täita,” kirjutab Mihhail Jevdokimov (*Quart Monde*, nr 208). Ja jätkab samas: „Sotsiaalne tasand on esmane, millega saab aidata igaühe enesetunnet tõsta ja niipalju kui võimalik elujärge parandada. Samas on neis pisimaid vendasid aitama kutsuvates sõnades peidus ka teine, metafüüsiline tasand: „Seda te olete teinud mulle”. Me liigume eetilise ehk täiesti esmavajalikest abivajajate abistamisest metafüüsilisse, kuhu Jumal ise on kaasatud, kuna toita vähemat venda tähendab toita Jumalat ennast ja sellel maa peal sooritatud heateod võivad olla tagajärjed ka taevariigis.”

Õigeusu kiriku suhtumine immigrantidesse lähtub kolmest põhimõttest:

- 1) teoloogilisest inimeseõpetusest,
- 2) teoloogilisest arusaamast ühiskonnast ja majandusest,
- 3) külalislahkuseõpetusest võõra ja kristlase vastu.

Õigeusu teoloogilise inimeseõpetuse keskmes on arusaam inimesest kui isiksusest, „palgest”. Etümoloogiliselt viitab sõna „pale” suhtele, osadusele. Inimene saab olema olla üksnes suhtes „teisega”, kes temast erineb ja kellega ta läviv „palgest palgesse” (2Ms 33:11). Tegu on armastussuhtega, mis tipneb vaenlase armastusega ja mis ei oota vastutasu (Mt 5:44–46). Kuna Jumal on armastus ja ta on inimese oma näo järgi loonud, ei saa selles sarnasuses olla eksistentiaalselt erinevust. Seepärast on Essexi kloostri isa Sofrooni välja pakkunud kuulsa „mõtlen, järelikult olen” asemele versiooni kristlastele: „armastan, järelikult olen”!

1) Igapäevaselt rassismi ja võõraviha taluv ühiskonnas ei saa kirik vagusi jääda, nii nagu ei saa jääda osavõtmatuks ja selgrootuks dialoogis uute suundumustega multikultuurses ja multireligioosnes maail-

mas. Sellisena eitaks kirik oma olemust ja missiooni, reedaks iseenda ja heidaks kõrvale oma identiteedi (vt Pantelis Kalaitzis, „Theologia” 80(3):93-122, lk 107).

2) Tihedas koostöös oikumeenilise Euroopa Kirikute Konverentsiga (KEK) on õigeusu kirik seotud rahvusvaheliste organisatsioonidega ja Euroopa Parlamendi ning selle vastavate komisjonidega, et pakkuda välja uusi lahendusi majanduse ja ühiskonna korraldamiseks. Need ettepanekud ei ole üksnes turumajanduse teenistuses, vaid püüavad dialoogi keskmesse tagasi tuua nägemust inimesest, et tagada austus ja väärikus inimeste vastu.

„Marksistlik ideoloogia ei osanud mõtestada maapealse paradiisi mõistet, õnn kui ainus eesmärk kukkus läbi. Kas kapitalismil põhinev maailmastumine suudab enamat? Väga ebatõenäoline. Materiaalne heaolu üksi ei suuda täita inimese sügavamaid vajadusi. Ainus, mida see kirega teeb, on ini-

mese tõukamine eemaldumisele iseendast. Sest elus on vältimatult traagilist, nagu surmahirm, mida „jumalata inimese viletsus” täita ei suuda.” (Jevdokimov, *loc. cit.*)

3) On olemas otsene seos immigratsiooni, väljarände, juurtest lahtirebimise ja Jumala rahva ning kiriku vahel. Seose iseenesestmõistetavust on rikkalikult kirjeldatud nii Piiblis, mida on nimetatud ka „immigrantide ja juurteta inimeste raamatuks”, kui kogu kiriku elus ja ajaloos.

„Võõras, kes asub teie juures,” kirjutatakse pühakirjas, „olgu teie keskel nagu päriselanik; armasta teda nagu iseennast, sest te ise olete olnud võõrad Egiptusemaal!” (3Ms 19:33–34).

Matteuse evangeeliumi viimse kohtupäeva kirjelduses (Mt 25:31–46) ei ole võõras mitte üksnes Jumala kaitse all, vaid Jumalat ennast samastatakse võõraga. Kristusel endal polnud paika, kuhu oma pea panna,

vastupidiselt rebastele, kellel on urud ja taevalindudele, kellel on pesad (Mt 8:20). Selles tähenduses valib Jumal ise immigrantide poole, paludes selles maailmas asüüli.

Püha Paulus ütleb kirjas heebrealastele: „Ärge unustage külalislahkust, sest selle läbi on mõned ise seda aimamata võtnud külalistena vastu ingleid.”

Ja viimane näide evangelist Johanneselt (3Jh 5–8), et näidata, kuivõrd on pühad kirjad täis muret võõra pärast: „Armas, sa oled ustav olnud selles, mida sa oled iganes teinud vendadele, koguni neile, kes on sulle võõrad. Seepärast me oleme kohustatud nendesuguseid vastu võtma, et saaksime tõe kaastöölisteks.”

Veel meie päevil on terve hulk mehi, naisi, lapsi, kes sillutavad igapäevaselt üliirasketes tingimustes teed vabadusele. Nad maksavad salakaubavedajatele arvestatavaid summasid selle eest, et põgenema pääseda, nad

riskivad vägivalda ja peksuga, miiniväljade ja traataedadega, uppumise ja surmaga viietsates paadilobudikes... Kui neil veab ja nad jõuavad ühele tsiviliseeritud kristliku Euroopa riigi territooriumile, ei oota neid aga sugugi ees kauaihaletud vabadus, vaid neid saadetakse süngettesse põgenikelaagritesse, kus nende edasine saatus on rohkem kui ebakindel.

Ja kui neil veab veel enam ja nad suudavad ühel või teisel viisil jääda uude riiki, siis ootab neid liigagi tihti kurb saatus või julm ärakasutamine. Ma kardan, et meie, kristlased, pole sugugi teadlikud selle humanitaarkriisi ulatusest ja kurbmängust, mida vaatame tihti vaikides pealt nagu etendust.

Jumala, selle ainsa maailmavalitseja ees, oleme kõik vaesed. Ärgem laskem seda kunagi silmist.

† Stefanus,
Tallinna ja kogu Eesti metropoliit

OIKUMEENILISE ŽÜRII VALIKUD PIMEDATE ÖÖDE FILMIFESTIVALIL

14.–30. novembrini toimus 18. Pimedate Ööde filmifestival, kus lisaks tavapärasele žüriile hindas filme ka oikumeeniline žürii, mis kutsuti kokku Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikute hulgast. Eri konfessioonide esindajad pidid andma hinnangu selle kohta, milline film tänavusest festivalikavast väljendab kõige rohkem üldist inimväärikust ja ligimesearmastuse põhimõtteid.

Žürii töötas koosseisus: Tallinna ja kogu Eesti Metropoliit Stefanus (Eesti Apostlik-Õigeusu kirik), apostellik administraator piiskop Philippe Jourdan (Rooma-Katolik kirik), peasekretär Erik Tamm (Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste liit), peapiiskop Andres Põder (Eesti Evangeelne Luterlik kirik), metropoliit Kornelius (Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu kirik), superintendent Taavi Hollman (Eesti Metodisti kirik).

Oikumeeniline žürii valis parimaks kristlikke väärtusi kandvaks filmiks Iraani režissööri Reza Mirkarimi filmi „Täna”, mis „väga kujundlikus filmikeeles toob vaatajani loo tingimusteta inimarmastusest. Film annab vaatajale võtme mõista inimsuhtes esile tükki edevuse ja suurte sõnade mõttetust ning vaikuses toimetatavate armastustegude mõttekust. Halastus, isetu abivalmidus ja elukogemusest tulenev lõpmata kaugele vaatamise võime on selle filmi võtmesõnad.”

Reza Mirkarimi.

Lisaks tunnustas oikumeeniline žürii Briti režissööri James Marshi filmi „Kõiksuse teooria”, „mis maalib dramaatilist-tragikoo-

„Täna”.

„Kõiksuse teooria”.

milist lugu; tundlikke osatäitmisi, laitmatut kaameratööd, kirkast visuaalesteetikast ja filmimuusikast kasutades maalib vaataja silme ette terve kristlike väärtuste galerii. Selles toimivad omavahelises seoses hoolivus, teadvustatud riskijulgus, rõõm, aukartus ja respekt teise inimese maailmakäsitluse vastu.”

LUTERLIKUL KIRIKUL VAHETUS PEAPIISKOP

Ülempreester Mattias Palli

22. novembril pidas EELK peapiiskop Andres Põder oma 65. sünnipäeva ja pani ka maha oma praeguse ameti, nagu selle kiriku seadus nõuab. Seda sündmust tähistati piduliku jumalateenistusega Tallinna piiskoplikus toomkirikus, kus osales ka allakirjutanu reisil viibinud metropoliit Stefanuse esindajana. Lahkuv peapiiskop märkis oma kõnes ametiaja ühe olulise saavutusena teoloogilist dialoogi EAÕK-

ga ning õigeusu õppetooli kavandamist EELK Usuteaduse Instituudis. Juba enne oli metropoliit kutsunud peapiiskop Andres Põdra pidulikule lõunale meie kirikukeskuse ja teinud talle lahkumiskingituse.

EELK uueks, kümnendaks peapiiskopiks valiti 25.–26. novembril 2014 toimunud kirikukogul Urmas Viilma, Tallinna Püha Neitsi Maarja Piiskopliku Toomkoguduse õpetaja ja konsistooriumi kantsler.

Urmas Viilma on sündinud 13. augustil 1973. aastal Tallinnas. Õppinud EELK Usuteaduse Instituudi usuteaduskonnas, mille lõpetas 1998. aastal. Ta ordineeriti

diakoniks 1993. ja õpetajaks 1998. aastal.

Valitud peapiiskop on töötanud Pärnu-Jaagupi kirikuõpetajana, EELK varahalduse juhina, kiriku kantslerina ja kooliõpetajana, sh Tallinna Toomkoolis, mille üks asutajaid ta on.

Urmas Viilma on tuntud heade juhtimiskustade ja mõõdukalt alalhoidlike vaadete poolest.

Kuni uue peapiiskopi ametiseseadmiseni küünlapäeval, 2. veebruaril 2015 Tallinna toomkirikus täidab peapiiskopi kohustusi piiskop Einar Soone.

Foto: Edgar Grünberg

PAADREMA PÜHA KOLMAINU KIRIKU 125. SÜNNIPÄEV

Laupäeval, 25. oktoobril 2014 toimus Paadrema kirikus jumalik liturgia, millega tähistati 125 aasta möödumist päevast, mil Riia piiskop Arseni kiriku pühitses. Sel puhul teenisid liturgial Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus, Pärnu ja Saare piiskop Aleksander, ülempreester Ardalion Keskküla, preestrid Justinus (Kiviloo), Toivo Treima, Agaton Paalberg ja Enos Heinsoo. Lisaks viibisid kohal EAÕK kantsler Martin Toon ja Muinsuskaitseameti Pärnumaa vaneminspektor Nele Rent. Õnnitlema olid tulnud ka naaberkoguduste esindajad Varblast, Audrust, Jõõprest, Selistest ja Pootsi-Kõpust, külalisi oli Pärnust, Tallinnast, Saaremaalt, Muhust – kokku üle poolesaja inimese. Teenistusele lisas hubasust uus köetud ahi, mille oli ehitanud Kaljo Rohtla. Liturgiale järgnes koosviibimine Paadrema külaseltsis.

JUTLUS PAADREMA PÜHA KOLMAINU KIRIKU 125. SÜNNIPÄEVAL

Kallid vennad ja õed Kristuses!

Ma tänan kogu südamest piiskop Aleksandrit ja preester Agatoni kutse eest teenida siin Paadrema kiriku 125. sünnipäeval.

Sünnipäev on alati eriline hetk mitte ainult meie endi elus, vaid kõikides inimeste rajatud paikades, ja täna on eriline muidugi selle pühakoja jaoks, mida teie nii palavalt armastate.

Täna austate teie püha liturgia teenimise- ga oma kirikut ja kirik austab teid hoole ja truuduse eest pühakoja töös hoidmise eest Jumala kiituseks ja kõikide vaimulikuks hüvanguks. Ma tänan teid selle eest ja palun Jumalat, et Ta täidaks teie kodud oma armu ja heaga.

„Kes kuuleb minu sõna ja usub teda, kes minu on saatnud, sellel on igavene elu,” üt- leb meile Jeesus täna hommikus evangeeliumis (Jh 5:24). Kes on Jeesuse sõna vastu võtnud, usub Isasse ja elusse Jumalas, on astunud juba ülestõusmise tee.

Jumalaga ühenduses olles algab meie kõigi jaoks igavene elu juba siitsamast, sest anni, mis meid Kristusega liidab, oleme ristimi-

sega saanud ja see on ühtaegu kingitus siin ja praegu ning tõotus tulevikuks.

Seepärast täpsustab Kristus veelkord: „tund tuleb, ja see ongi juba käes, mil kõik, kes on teinud head, tõusevad elu ülestõusmiseks, aga need, kes on teinud halba, hukkamõistmise ülestõusmiseks” (Jh 5:28-29). Teisisõnu on lootus elule pärast surma lootuse küsimus.

Nüüd mõistame, miks seda lõiku Johanne- se evangeeliumist loetakse matusetalitusel. On tõsi, et inimesed on igal ajastul surma kartnud. See on ka mõistetav, sest surm on inimloomuse jaoks midagi tundmatut. Jumal on loonud inimese, et see elaks igavesti.

Inimene ise oma isekuse ja sõnakuulmatu- sega on toonud ellu surma ja koos sellega ka kannatuse, kurbuse, pettumuse ja lootu- setuse.

Kui inimese jaoks on füüsiline surm traagi- line hetk, siis Kirik käsitleb ihulikku surma kui elu vältimatut momenti, mis viib meid surelikkusest surematusesse, kaduvikust igavikku.

Metropoliit Kallistos Ware on selle kohta öelnud, et „füüsilist surma ei tule mõista karistusena, vaid leevendusena, mis on an- tud meid armastava Jumala poolt. Halas- taja Jumal ei soovinud, et inimesed elaksid langemisjärgses maailmas igavesti ja kinkis meile võimaluse sellest välja tulla. Surm ei ole elu lõpp, vaid elu uuenemise algus.

Loomuliku surmaga astume uude reaalsu- ssesse, ihu ja hinge ühinemisse ülestõusmise ootuses,” kui Kristus oma auhiilguses naa- seb aegade lõpus, et kinkida meie surelike- le ihudele ülestõusmine ja elu. Seepärast sõandan ma siinkohal öelda, nii kummali- selt kui see ka ei kõlaks, et Jumala inimar- mastuse kohta pole meil suuremat kindlust kui surm.

Kui Kirik on selle teksti matusetalituseks välja valinud ja otsustanud pühitseda lau- päeva, ülestõusmise eelpäeva, surnute mä- lestamisele, siis just selleks, et kinnitada meile: surma eesmärk ei ole meid karista- da, vaid luua tingimused uuele eesmärgile valmistumiseks, milleks on uus elu ja Ju- mala kuningriigi tagasitulek.

Armsad vennad ja õed Kristuses,

Evangelist Johannes tuletab meile täna hommikul meelde, et kristlase lootus ei ole üksnes utoopia, ettekujutus. Jumalaga usus ühinemine on tagatiseks oodatavale – ehk täiusele Issandas ja Päästjas Kristuses – ning seda ehitame me lakkamatult oma pühendumisega armastusele ja halastusele, osavõtmisega sakramentidest, mida meile kirikus jagatakse.

Et see oleks alati nii siin õnnistatud ja pü- hitsetud paigas, mille 125. sünnipäeva me praegu tähistame. Aamen!

† Stefanus,
Tallinna ja kogu Eesti metropoliit

VELISE RISTIJA JOHANNENE KIRIKU 125. SÜNNIPÄEV

Pühapäeval, 26. oktoobril tähistas Velise Ristija Johannese kogudus 125. sünnipäe- va. Liturgial teenisid Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus, preestrid Justinus (Kiviloo) ja Kuldar Rajapu ning ülemdia- kon Marius Raudsepp. Pärast teenistust tutvustas koduloolane Sergei Seeland oma uut raamatut „Velise Ristija Johannese Apostliku Õigeusu kirik ja kogudus”, mida saab osta Velise Sillaotsa Talumuuseumist.

JUTLUS VELISE RISTIJA JOHANNENE KOGUDUSE 125. SÜNNIPÄEVAL

Kallid vennad ja õed Kristuses,

Mul on suur heameel tänasel tähtsal päeval – koguduse 125. sünnipäeval – koos teiega liturgiat teenida. Täna teid selle kutse eest ja soovin teile Jumala armu ja õnnistust.

Olen seda hetke väga kaua oodanud, et saaksin siin koos teiega olla ja mul on väga hea meel, et teie armastatud preester, isa Kuldar, mind sellest tähtpäevast osa võtma kutsus ja me saame üheskoos suures rõõ- mus meie Issanda Jeesuse Kristuse ümber koguneda ning lähemalt tutvavaks saada.

Tähistame täna lisaks teie kiriku sünni- päevale ka püha suurmärter Dimitri mä- lestuspäeva. See annab võimaluse siinkohal meelde tuletada, et meie kiriku usu teeb tu- gevamaks vereohver: Jeesuse Kristuse ristil valatud veri ning meie märtrite esimesest sajandist tänase päevani valatud veri. Seda usku peame hoidma kui meie kõige kalli- mat pärandit.

Õigeusklike kristlaste tunnistatud usus ei saa teha järeleandmisi. Selge, et nii mõned-

ki võivad selle peale arvata, et ma liialdan. Kuid mõeldes märterpühakute eludele, eri- ti püha Dimitri omale, mõistame, et teisiti see olla ei saagi. Vaadates pühakuid püha Dimitrist kuni meie püha isa ja märter Pla- tonini, näeme, et nad ei ole tühisele maisle auahnusele järele andnud, vaid hoidnud tervena ja puhtana taevalikku au ja seetõ- tu on nad jätkuvalt olulised ka meie jaoks kui eeskujud ja heategijad ning Jumala armastuse tunnistajad. Seepärast kordan taas: meie usk ei tee mingeid järeleandmisi ega hinnaalandust ei tänapäevase elu tingi- mustele ja nõudmistele ega teistele filosoof- listele ideoloogiatele, millega me päevast päeva teistega suheldes kokku puutume.

Siinkohal ei ole juttugi äärmuslikust või agressiivsest suhtumisest kellegi vastu. Ma ütlen lihtsalt, kindlal meelel ja siira sooviga võtta vennalikult vastu kõik need, kes meiega suhelda tahavad, et meie kiri- ku usuga ei ole võimalik kaubelda. Seda kantakse terviklikuna edasi põlvest-põlve, nagu Kristus ta apostlitele üle andis, sel- lisena nagu apostlid seda kogu maailmas kuulutasid ja tunnistasid.

Pühakud on meie jaoks Kristuse tõe täius- likkuse põhilisteks tunnistajateks, rikka ja võrreldamatu tõe – meie kiriku usu tugi- samba – tunnistajateks. Seetõttu on püha- kud meie sõbrad. Nad kaitsevad meid, nad

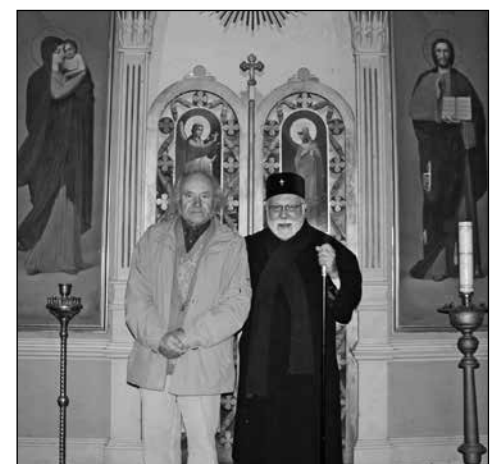
kostavad meie eest Jumala juures, nad näi- tavad meile teed Paradiisi ja meie hingede pääsemisse.

Kallid vennad ja õed Kristuses,

Järgigem meie pühakute eeskujut, eriti püha Dimitri oma, keda me täna meenutame, ja ärgem laskem ennast eksiteele viia halval eeskujul, mida on nii palju meie ümber ja mis meie argielu püüab mõjutada.

Jah, võtkem eeskujuks kõigi pühakute elu- lood, sest nende elud on Kiriku elud ja Ki- riku elu on nende elu. Aamen!

† Stefanus,
Tallinna ja kogu Eesti metropoliit

Kogudusevanem Jüri Kusmin ja metropoliit Stefanus.

Foto: Leena Tõlpt

Kuriste Jumalasünnitaja Sündimise Kirik.

MÕTISKLUK JÕULUIMEST KUI JUMALA JA INIMESE KOOSTÖÖST

Preester Aabraham Tõlpt

Täna sünnitab Neitsi selle, kes on kõrgem kõigest loodust ja maa toob koopa sellele, kelle ligi ei või saada. Ingrid laulavad, kiites karjastega ja targad reisivad tähe järele, sest meie pärast on sündinud väike lapsuke – igavene Jumal!

Nõnda me laulame meie Issanda ja Jumala Jeesuse Kristuse sündimise pühal pühakojas.

...sest meie pärast on sündinud väike lapsuke – igavene Jumal. Hea on, kui see lause meid sügavalt mõtlema paneb. Kuid enamasti tekitab see meis palju küsimusi. Jumala Poeg, kes on Kolmainu Jumala¹ teine isik, kes on Isaga üheolemuslik, sünnib Neitsi Mariast ja saab inimeseks. Kuidas on see võimalik ja miks me üldse peame selle teoloogilise küsimusega tegelema? Meil on ju palju muudki teha, kui mõelda sellele, et kunagi juba rohkem kui 2000 aastat tagasi sünnitas Neitsi Maria lapse, keda nüüd Jõululapseks hüütakse. Õelge mulle, kuidas see mind puudutab? Kas ei piisa sellest, et jõulud on traditsioonilised perekesksed pühad, kus üksteisele häid soove öeldakse, tavapärasest rohkem kallistatakse ja naeratatakse ning kauneid kinke tehakse? Sellel ilusal jõuluajal külastame vanemaid ja mälestame uinunud esiisaid nende kalmudel küünlaid süüdates. Näen seda alati, kui jõululaupäeva õhtul pühakotta teenistusele lähen. Siis on Kuriste kiriku kõrval asuv lumine ja muidu hämar surnuaed küünlavalguses. Kas sellest tõesti ei piisa? Kas ei ole siis jõulude mõte head teha?

Tunnistagem, et need küsimused jäävad alatiseks, sest inimõistus ei suuda iial ammutada põhjani Jumala maailma tulemise salasust, näidata ja seletada, kuidas Jumala Sõna ilma mehe seemneta lihaks sai, kuidas ema last ilmale tuues võis ikka neitsiks jääda.

On vaja suurt usku, et täielikult omaks võtta veendumus, et Jumala Sõna lihaks saamine tähendab meie jumalikustamist, et Tema tulemine alla meie juurde tähendab meie ülendamist, et oma vaesusega leevendab Ta kogu meie viletsust ja võtab selle enese peale, et oma kannatamisega tervendab Ta iga meie kannatuse, et oma surmaga päästab Ta meid surmast².

See, et Kristus, kes on tõeline Jumal, sünnib Neitsist ja saab inimeseks, ei ole ajalooline ega sotsioloogiline ega ka mitte religioosne küsimus – see on eksistentsiaalne küsimus. See on meie olemise põhjus.

Jumal lõi endast väljamineva armastuse vael kogu loodu ja inimese lõi Ta loodu krooniks. Ta lõi inimese oma näo järgi ja enda sarnaseks, enda kaasloojaks ja kaasvalitsejaks. Inimene oli kutsutud olema kogu loodu kokkuvõtte ja ühenduslülina loodu ja Jumala vahel. Inimene aga vääratas, eksis orientiiriga – ta tahtis saada Jumalaks ilma Jumalata. Toimus langus. Koos inimesega langes ja purunes kildudeks kogu loodu, mille armastavaks peremeheks oli ta seatud.

Jumal aga ei jätnud inimest maha ja kinkis talle oma ainusündinud Poja. Jumala Poeg sai inimeseks: elas meie keskel ja kannatas koos meiega, suri meie eest ja kinkis meile igavese elu. Ta sai seda teha, kuna Neitsi Maria ütles ingel Gabrieli juuresolekul selle „Jah“³, mida kogu loodu pääsemisootuses, sõna oot-seses mõttes „hinge kinni hoides“ oo-

tas. Kuid kingituse Jumalale toob ka inimene ise. Inimese kingitus Jumalale on öelda see „Jah“ ja tõsta kogu loodu oma rikutuses tervendamiseks ja pääsemiseks Jumala ette, et kogu loodu saaks uuesti vabaks, saaks uueks⁴ koos inimesega – saaks rikkumatuks ja vaimseks⁵.

Inimene, kes on loodud olema Jumala kohalolu maa peal, saab seda olla ainult siis, kui ta ütleb selle „Jah“, mille ütles Jumalaema. Kas ja kui tihti me üldse pöördume Jumala poole ja palume: „Jumal, tule ja ela minu sees“? See väliselt lihtne palve peaks saatma meie igat hingetõmmet ja südamelööki. Ma saan olla Jumala kohalolu ainult juhul, kui Jumal elab minu südames. Inimese süda on sama väike kui rusikasse surutud käsi, kuid ometi võib süda olla nii avar, et suudab mahutada Jumala ja kogu loodu. Kuidas?

Aga seda ainult koostöös Jumalaga – koostöös Püha Vaimuga.

Alles siis, kui ma olen vaba ja valmis loobuma kõigest, mis maailmas kindlana tundub ja mind köidab. Ja kui minu südames ei ole midagi Jumala ja minu vahel. Ja kui ma siis astun sammud Jumala poole, minu jaoks täielikku tundmatusse, otsekui pimedusse – saab mu süda Püha Vaimu vael täis valgust ja ma saan Tema magusust tundma. Püha Vaim, olles kõige eest varjatud⁶, kuid samas kõikjal olev, juhhib kogu loodu salasusse, Kolmainu Jumala kohalolu tundmisse. Püha Vaim teeb inimese kohtumise Jumalaga osaduseks – armastussuhteks, läbi mille me hakkame tundma jumalariigi suuri asju ja hakka-me tajuma, kes on Kristus⁷.

Oleme langenud inimestena tarbijad ja ihaldame erinevaid asju. Üks „asi“, mis on paljude tarbitavate asjade nimistus, on Jumal. Kui „oleme endaga ummikus“

ja meil on raske või oleme haiged, siis hakkame Jumalat otsima. Kuid Jumal ei saa olla üks paljudest tarbitavatest asjadest. Jumal on alati esimene ja ainus, mida ihaldada. Tuletagem meelde, mida ütles Kristus rikkale noormehel, kui too küsis, mida ta peab igavese elu pärimiseks tegema⁸. Alles siis, kui me oleme seadnud Jumala ülemaks kogu loodust, võtnud vastu Püha Vaimu, astunud Temaga osadusse, hakkame tajuma midagi, mida inimsilmad ei näe ja kõrvad ei kuule. Alles siis saavad meist Jumala kaastöölised – tema kaasloojad ja kaasvalitsejad – me saame nendeks, kelleks me oleme algselt loodud.

Täna sünnitab Neitsi selle, kes on kõrgem kõigest loodust...

Jõuluime – Jumala inimesekssaamise salasus – sai teoks Jumala ja inimese koostöös. See, mida tegi Jumalaema, on suurim, mida üks inimene ealeski võib teha: võtta endasse vastu Jumal, Teda endas kanda ja ilmale tuua! Seepärast on Jumalasünnitaja juba oma Poja ja meie Jumala juures, ta on kõrgeim inglitest ja pühakutest, ta on meile suurim eeskuju ja eestpaluja oma Poja ja meie Jumala ees.

Jumalasünnitaja, palu oma Poega ja meie Jumalat, et Ta heidaks armu meie, patuste peale! Aamen.

1 Kolmainu Jumal – Isa ja Poeg ja Püha Vaim.
2 Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku Püha Sinodi läkitus meie Issanda ja Päästja Jeesuse Kristuse Lihase sündimise pühal, Issanda aastal 2013.
3 „Aga Maarja ütles: „Vaata, siin on Issanda teenija, sündigu mulle sinu sõna järgi!“ (Lk 1:38).
4 Niisiis, kui keegi on Kristuses, siis ta on uus loodu, vana on möödunud, vaata, uus on sündinud (2Kr 5:17).

5 Püha Siimeon Uus Teoloog.

6 Erinevalt Kristusest, ei ole meil Pühast Vaimust ikooni. Meil ei ole mitte mingisugust kujutist Temast. Püha Vaim ei ole kehastunud ja Ta ei ole võtnud inimese välimust. Püha Vaimu me ei näe ja meil ei ole Teda enne vastuvõtmist võimalik tundma õppida. Selleks et Püha Vaimu kogeda, peame ennast täielikult usaldama Jumala hoolde ja alles siis, kui oleme Püha Vaimu vastu võtnud, saame Teda kogeda ja tundma õppida. Ülempreester Alexander Schmemmann on öelnud, et kui Püha Vaim tuleb meie juurde ja meisse, siis muutub kõik Tema Ikooniks – Tema ilmutuseks, Temaga ühinemiseks, Tema tundmiseks.

7 „Aga Lohutaja, Püha Vaim, kelle Isa saadab minu nimel, tema õpetab teile kõik ja tuletab teile meelde kõik, mida mina teile olen öelnud“ (Jh 14:26).

8 „Seda kuuldes ütles Jeesus talle: „Üks asi on sul veel vajaka: müü ära kõik, mis sul on, ja jaga vaestele, ja sul on siis aare taevas, ning tule, järgne mulle!“ (Lk 18:22).

VÄNDRA APOSTLITE PEETRUSE-PAULUSE KOGUDUSE KOOR KREEKAS

Luule Pöder

Sünnipäevakingituseks reis Kreekasse! Seda ei juhtu iga päev. Aga ühele kollektiivile Vändras sai selline kingitus reaalsuseks. Nimelt lubas Maria Mahlapuu juhatatav kirikukoor omale suurepärase reisi 20 aastat koos oldud lauluaastate eest.

Suur tänu toetuse eest Vändra alevivalitsusele, Vändra vallavalitsusele ning Peetruse-Pauluse kiriku koguduse juhatajale!

Kuna meiega ei liitunud Kreekaga sina peal olevad inimesed kiriku liinist, tuli endal kodutöösse tõsiselt suhtuda, et reis siiski harivaks ja huvitavaks kujuneks.

Marsruudi pani kokku grupijuht Siim. 14-liikmelise seltskonna põnev reis kestis 10.–16. augustini. Reisi eesmärgiks oli külastada Kreekamaa kloostrid ja tuntumaid vaatamisväärsusi, nägime ka õist

Istanbuli. Kreekas oli pidepunktiks Thessaloniki linn, kus algas ja lõppes meie pikk ja sisukas hellenite maatuur 36-kraadises palavuses.

Thessaloníki on Kreeka suuruselt teine linn, mis asub riigi põhjaosas Therma lahe ääres ja on tuntud oma festivalide ja kireva kultuurielu poolest ning teda peetaksegi Kreeka kultuuripealinnaks. Et Thessaloníkis on pidev maavärinaoht, ei ole sinna ehitatud pilvelõhkujaid ning linn on säilitanud omapärase ilme.

Esimesel öhtul Thessaloníkis oli kooril võimalus laulda Jumala kiituseks ja rahva rõõmuks püha Agia Theodora mungakloostri, mis asub kesklinnas suurte hoonete vahel. Kloostri väike territoorium on nagu oas keset kõrbe. Tähelepanu köitsid huvitavad ümmarguste kuppelkatustega pühamed. Öhtustasime ja nautisime kohalikku toitu omapärase getolinnaosa ehtsas kreeklaste tavernis.

Linnas tundsid end väga koduselt ka vabalt ringi liikuvad kassid ja koerad.

Teisel päeval sõitsime rendiauto ja -bussiga Kreekat avastama. Imetlesime Edessa

koski ja huvitavaid koopaid ning Meteora kloostrid, mis on ehitatud XIII–XIV sajandil mägede tippudesse. Vaatepildid olid ülivõimsad. Ööbisime Achilleuse hotellis väikeses Larissa linnas, mille sümbol on hobune. Kesklinnas leidsimegi omapärase räsitud hobuse – kõigi hobuste ema – metallskulptuuri.

Kolmas reispäev viis meid Püha Eelkäija kloostrisse Kissavo mäel. Siinjuures suur tänu ema Theodektile, kelle õnnistusega meid sellesse kloostrisse üldse lasti. Põnevust tekitas ka teadmine, et kloostri elab eestlasest nunn Theososti. Just tema võttis meid vastu ja tegi põhjaliku ekskursiooni kloostri territooriumil.

Me polnud veel bussist väljagi saanud, kui kuulsime kellamängu, mis kõlab alati oodatud külaliste auks. Esmalt viidi meid kloostri kirikusse. Nunn Theososti rääkis väga huvitavalt kloostri ajaloost, näitas ka vanas noodikirjas lauluraamatut ja ütles humoorikalt, et saab sellest väga hästi aru, kui laul juba selge on.

Kloostri avara söögitoa otsaseinas asub suurejooneline seinamaal, mille valmimisel osalesid kaks kloostri nunna ning eestlasest

palverändur Sirje Säär. Loomulikult sai meie koor võimaluse laulda ning etteaste lõpetas juba ühendkoor nunnadega, esitamisele tuli René Eespere „Ärkamisaeg”.

Vastuvõtul pakuti meile ehtsat Kreeka maiust, rosinaid siirupis, ning ehtsat Kreeka kohvi. Koos õe Theosemniga tehti meile ekskursioon kloostri põllumajanduslikul territooriumil, mis algas mesilast ja aia suure kasvuhoonega. Vahepeal oli avar karjamaa ning kitsed, lambad, hobused ja lehmad. Veel näidati meile imeväikest, iidvana, kuid kahjuks lagunevat kloostrit, millel on huvitav ajalugu.

Püha Eelkäija klooster on täielikult isemajandav ning on varustatud tänapäevase tehnikaga, mille abil nunnad valmistavad müügiks kõige erinevamaid põllumajandustooteid alates juustust ja jogurtist lõpetades teraviljatoodete, tervistavate jookide, kreemide jm-ga. Loomulikult toetasime kloostrit ka ostudega. Meile anti teada, et oleme alati oodatud. Teadupärast on kloostri ka väike tütarklooster Eestis: Püha Eelkäija skiita Reo külas Saaremaal.

Meid aga ootas sel päeval veel Olümpose mägi. Juba sõit Olümposele iseenesest oli

suur elamus. Käänulised mägitööd, hingematvalt kaunid vaated, kitse- ja lambakarjad. Vabalt liikuvad lehmakarjad. Karjuseonnid. Kilpkonnad.

Olümpos on mäemassiiv Balkani poolsaarel Egeuse mere ranniku lähedal. See on Kreeka kõrgeim mägi (2919 m), Kreeka mütoloogias oli Olümpos 12 tähtsima jumala elukoht. Legendi kohaselt tekkis mägi pärast seda, kui jumalad võitsid sõjas titaanid. Mägi on paljude mütoloogiliste lugude toimumiskohaks.

Olümposelt lahkusime koos päikesega ning veeresime juba pimedas mööda käännulist metsateed Sintrivani külla meie ööbimispaika romantilises külalistemajas, et varahommikul koos päikesega avastada mägedesse peidetud kirikuid ja kõike muud huvitavat.

Neljas päev oli Vahemeremõnude jaoks. Sõitsime mööda rannikut ja peatusime paaris rannas, et supelda ja kauneid kive korjata. Loomulikult nautisime ka ehtsat jääkohvi, mis olevat pärit Thessalonikist.

Neljanda päeva õhtuks jõudsimegi tagasi Thessalonikisse. Meid võtsid vastu Jumalaema uinumise püha puhul tehtavad riskikäigud. Kirikud olid kõik lahti ja rahvast vooris murdu. Ka meie sulandusime öisesse linna... oli rahulik ja pidulik tunne.

Viies päev, reede. Kreekas on see päev riiklik püha – Jumalaema uinumise püha. Kõik poed ja asutused olid kinni. Rahvas oli kirikutes. Meie tegime väikese laevareisi, saime merelt linna imetleda. Õnneks lennujamad töötasid ja nii lendasime Istanbuli õhe,

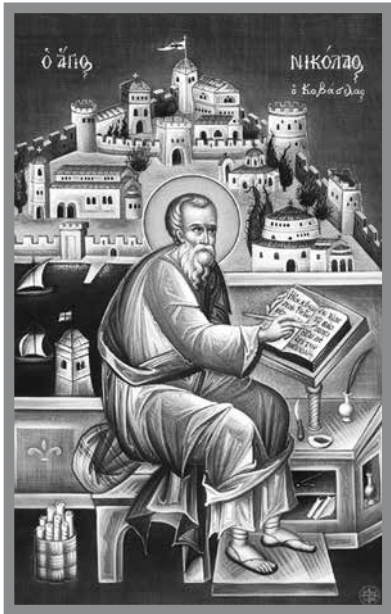
et järgmisel päeval juba tervitada Eestimaad ja tema jahedat vihmast ilma.

Kreekas sõitsime kokku umbes 750 km. Aitäh tublidele autojuhtidele Siimule ja Maria-Liisale turvalise sõidu eest! Aitäh meeldivale seltskonnale!

Tänu ja kiitus Taevaisale Tema hingematvalt kauni loomingu eest ning selle eest, et olime kaugel kodust rännates hoitud ja kaitstud.

Fotod: Luule Pöder

ELU KRISTUSES. PÜHA NIKOLAI KAVASILA

(algus Metropoolias nr 61)

Pärast salvimist läheme lauale. See on elu siht; sellest osasaajatel pole midagi puudu õndsusest, mida nad on otsinud. Siin ei võta me ju enam vastu surma, hauda ja parema elu osadust, vaid Ülestõusnu enda. Me ei võta ka enam jõudumööda vastu Vaimu ande, vaid Heategija enda, selle templi, millele toetub kogu armuannete ehitis.

Kristus on küll ligi igas salasuses; Temas meid salvitakse ja pestakse puhtaks ning Tema ise on ka meie söömaaeg. Ta on koos talitusest osavõtjatega ja jagab neile oma ande, aga igaihes isemoodi. Ristimises puhastab Ta nad kurjuse räpast ja paneb neisse enese kuju. Salvimises paneb Ta neis tööle Vaimu väed, mille varakambriks Ta lihas on saanud. Aga iga kord, kui Ta toob salasustesse pühendatu laua äärde ja annab

neile süüa oma ihu, muudab Ta tema üleni Enese sarnaseks. Savi, kui sellest on tehtud kuninga kuju, pole enam üksnes savi, vaid on saanud kuninga ihuks; midagi õndsamat ei oska ette kujutadaagi.

Seetõttu on armulaud ka viimane salarus, sest kaugemale pole võimalik minna ega temale midagi lisada, küll aga nõuab esimene (ristimine) teist (salvimist), see aga viimast (armulauda). Pärast tänusalasust pole enam kuhugi jõuda; selles peame püsima ja vaatama, kuidas saadud varandust lõpuni alal hoida. Ristimise salarus andis meile omalt poolt kõik, kuid täiusest jäi meil midagi puudu. Meil polnud veel Püha Vaimu ande, mis sõltuvad pühast salvimisest. Ka neis, keda Filippus ristis (Ap 8:12), polnud Püha Vaim oma andidega kohal, vaid selleks oli vaja veel Johannese ja Peetruse käsi, nagu kirjutatud on: „Sest Vaim ei olnud langenud veel kellegi peale nende seast, nad olid üksnes ristitud Issanda Jeesuse nimesse. Siis panid apostlid oma käed nende peale ja nad võtsid vastu Püha Vaimu” (Ap 8:16-17).

Kui me oleme Vaimu saanud ja selle talituse vägi on end meile näidanud, siis on meile antud see armuand, ülejäänud elu ei pea me aga tingimata Heategijaga kooskõlas elama. Kõik on võimalik: me võime ka karistuse välja teenida. Samuti võime saadut küll mitte hukka lasta, kuid ometi vajaliku osas puudulikuks jääda.

Selle kohta on palju näiteid. Nii juhtus apostlite aegu mõnede korintlastega. Vaim täitis nad, nad kuulutasid prohveti viisil, rääkisid keeltes ja neis ilmnisid muud vaimuannid, aga ometi olid nad väga kaugel Jumala meelepärasest ja vaimulikust seisukorrast, sest neis valitsesid kadedus, sobimatu auahnus, riid ja muud sellised pahed. Seda heidabki Paulus neile ette, kui ta ütleb: „Teie olete lihalikud ja käitute inimlikult” (vrd 1Kr 3:3). Ehkki nad olid

vaimulikud ja saanud osa jumalikest vaimuandidest, ei piisanud sellest hinge puhastamiseks kõigest halvast.

Aga tänusalasuse puhul pole midagi taolist; kelles iganes Eluleib tegevaks saab, seda hoiab ta surma vae eest ja kui nad sellest söömaajast osa võtavad, pole neis kurja ega lisa nad midagi kurja ega või neid selles süüdistada. Sest pole võimalik, et see salarus täiesti toimiks ja temasse pühendatud oleks veel osalised milleski halvast. Miks? Sest talituse mõju seisneb selles, et pühitsetutel pole puudu ühestki tema annist. Sest Kristuse tööts armulaua kohta on, et seeläbi elab Tema meis ja meie elame Temas, nii nagu ta ütleb: „See jääb minusse ja mina temasse” (Jh 6:56).

Kui nüüd Kristus jääb meisse, mida muud on meil vaja või milline hea asi meil veel puudub? Kui Kristus jääb meisse, mida muud me võiksime ihata? Tema elab meis ja on meie elukoda. Kui õndsad oleme tänu sellele kojale, kui õndsad oleme, et võime olla Tema eluasemeks! Mis hea asi oleks puudu sellelt, kellega lugu on nõnda? Mida pistmist halvaga on sellel, kes saavad osa niisugusest hiilgusest? Mis kuri asi võiks vastu seista niisugusele hüvederohkusele? Mis halb võiks jääda või tungida meisse, kui Kristus on meile nõnda ligi ja hõlmab meid üleni sees- ja välispidi? Ta varjab meid noolte eest, mis igalt poolt meie pihta saavad, sest Ta on meie koda. Kui meie sees on midagi halba, lükkab Ta selle eemale ja ajab välja, sest Ta elab meis ja täidab meie hingevoja üleni. Sest me ei saa osa millestki Temale kuuluvast, vaid Temast enesest. Me ei võta oma hinge mitte kiiri või valgust, vaid päikese enese. Nii elame meie Temas ja Tema meis ning me saame Tema- ga üheks vaimuks. Meie hing ja ihu ja kõik nende võimed saavad korraga vaimulikuks, kui meie hing ühineb Tema hingega, meie ihu Tema ihuga ja meie veri Tema verega.

Mis saab edasi? Suuremad saavad võimust vähemate üle, jumalik inimliku üle, toimub see, mida Paulus ülestõusmise kohta räägib: „Elu neelab ära sureliku” (2Kr 5:4) ja edasi: „Nüüd ei ela enam mina, vaid Kristus elab minus” (Gl 2:20). Oh, kui suured salarused! Kas pole vägev, kui Kristuse meel ühendub meie meelega, Tema tahe meie tahtega, Tema ihu meie ihuga, Tema veri meie verega? Oo, milliseks saab meie meel, kui jumalik meel saab temas võimust, milliseks muutub meie tahe, kui see õnnis tahe valdab ta, milliseks saab põrm, kui see tuli tema võidab!

Et see nõnda on, näitab Paulus, kui ta räägib, et tal pole enda meelt ega tahet ega elu, vaid kõik see on saanud Kristuse omaks. Ta ju ütleb: „Meil on Kristuse meel” (1Kr 2:16) ja „te otsite tõendust, kas minus räägib Kristus” (2Kr 13:3) ja „aga ma mõtlen, et minulgi on Jumala Vaim” ja „ma igatsen teid kõiki Kristuse Jeesuse südamlikkusega” – millest selgub, et tal on Tema tahe – ning kõike kokku võttes: „Nüüd ei ela enam mina, vaid Kristus elab minus” (Gl 2:20).

Nõnda täiuslik on see salarus, nõnda palju ületab ta kõik muud talitused, et viib meid hüvede tipule. Selles on ka kõigi inimlike püüdluste lõplik siht, sest me võtame vastu Jumala enese ja Jumal ühineb meiega kõige täiuslikumas ühinemises. Mis side võiks olla veel täielikum kui saada Jumalaga üheks vaimuks?

Seepärast viib tänusalasus ainsa talitusena teised salarused täiusele. Ta aitab viia lõpu- le Kogudusse astumise talitused (s.o ristimise-salvimise), sest ilma temata ei teostu nad lõplikult. Ta aitab kaasa ka Kogudusse juba astunutele, kui salaruses omandatud valguskiir tuhmub ja teda peab uuesti särada laskma.

LUGU KAHEST INGLIST

Kord pärast pikka teekonda palusid kaks ingliti rikkalt võõrastemajapidajalt öömaja. Pere- kond oli aga vaenulik ja ebaviisakas.

Nad ei lubanud ingleid võõrastemajja, vaid saatsid nad soklikorruse külma ja kõledasse kambris. Kuniks nad magamisaset valmis sättisid, nägi inglitest vanem seinas auku ning toppis selle kinni. Kui noorem päris, miks?, kostis talle vanem: „Asjad ei ole alati nii, nagu nad esmapilgul paistavad”.

Järgmisel ööl palusid inglid öömaja ühelt vaeselt talupojalt, kellel oli vaid tagasihoidlik hütike. Tema ja ta naine võtsid inglid südamlikult vastu ja pärast lihtsat öhtueinet pakkusid nad välja, et inglid magaksid nende voodis, et ennast hästi välja puhata. Järgmisel hommikul päikesetõusul nägid inglid, kuidas mees ja naine nuttes nende juurde tulid, sest nad olid öösel kaotanud oma ain-

sa lehma, pere ainsa sissetulekuallika.

Noorem ingel oli rabatud ja küsis vane- malt, kuidas on võimalik, et see lasi niisugusel asjal sündida. „Esimeses peres polnud neil millestki puudust ja ometi toppisid sa augu nende seinas kinni. Teises aga, kus meid nii lahkelt võõrustati ja oma viimast toitu meiega jagati, ei teinud sa midagi, et nende lehm ellu jääks”.

„Asjad ei ole alati sellised, nagu nad esmapilgul tunduvad,” vastas talle vanem ingel, „kui me võõrastemaja keldris olime, märkasim ma läbi augu kullavaru. Kuid nähes selle perekonna käitumist, toppisin augu kinni, et nad varandust ei leiaks. Eile öösel,

kui me magasime, käis surmaingel ja viis rikka naise ühes, mina siin aga andsin talle hoopis lehma naise asemel. Asjad ei ole alati nii, nagu nad paistavad!”

On hea, et mõnikord juhtub asju, mille tulemus ei vasta meie ootustele. Aga tuleb õppida usaldama ja uskuma, et kõik, mis sinuga juhtub, on sulle hea. Sa saad sellest varem või hiljem aru.

Mis juhtus eile, kuulub eilsesse. Mis juhtub homme, on saladus. Mis juhtub täna, on and.

Allikas: Hagioritiko Vima

**MAA PEAL RAHU,
INIMESTEL HEAMEEL...**
(Ilmunud ajakirjas Uus Elu 1927, nr 11/12)

Kui vanaseaduse inimene, kellele hauatagune elu kujunes „surmavarju oruna”, kõiki omi lootusi pani maapealse elu ja heapõlve peale, siis on see arusaadav. Arvates, et „surnud enam midagi ei tea...”, vanaseaduse ini-

mene unistas sellest, kuidas maa peal luua elu ja õnne. Nende vaimusilma ette tõusis kuldne ajajärk, mis pidi algama Messia kui maapealse valitseja tulekuga. Siis pidid nende arvates kõik teised rahvad heitma

endid juutide ülivõimu alla ja taguma oma mõõgad sahkadeks ja piigid sirpideks. Siis saaks hunt tallega üheskoos rohumaal sööma ja väike laps ussi pesa juures mängima. Siis läheksid lahti pimedate silmad, kurti-

de kõrvad ja kurttumma keel, ning jalutu saaks hüppama nagu hirv. Kõik loodus täidaks end rikkalikkude andidega: mäed saaksid tilkuma viinast ja mäekinkudest voolaks piim. Iisrael saaks siis kohut mõistma õiguses igaihe rahvale, tagajärg oleks igavene rõõm ja kurbtus ning õhkamine põgeneksid ära.

Kuidas pidi sarnane muudatus siis sündima? Issand Jehoova, Kes langenud inimese parandamiseks kõik abinõud oli ära kat- sunud, ilmutab Iisraeli rahvale Oma ise- äralikku armu järgmises imeteos: ta paneb nende rindu uue südame ja uue vaimu ja teeb nii, et Iisrael saab käima Tema käsu- õpetuste järele. Rahvad ja kuningriigid aga, kes ei taha teenida Iisraeli, saavad ära hävi- tatud. Niisugust rahu ja headmeelt ootasid vanaseaduse inimesed. Ehk see ettekujutus küll väga värvirikas, siiski sügav kurbtus ja lootusetus lehvivad vastu sellest eesmär- gist. Rahu ja rõõmu riik saaks ostetud teis- te rahvaste hukatuse hinnaga ja seda val- mistataks ainult väikesele inimkonna osale – juutidele. Kõik möödunud õiglaste kan- natused jäävad tasumata; surm ei ava oma riiki ega anna tagasi omi ohvreid. Inimeste sisemine hea seisukord, nende pöörami- ne headuse ja õiguse poole ostetakse aga veel kallima hinnaga – inimese vägivaldse ümberloomisega, kõige suurema varandu- se – vabaduse äravõtmisega! Vanaaegsete juudalaste ootused ei läinud täide. Jumala armastus ja tarkus leidis teise tee inimeste päästmiseks. Inglid, kes Kristuse sündi- mist kuulutasid, laulsid teisest „rahust ja heastmeelest”, ehk küll praegugi mitmed, oma vanaaegsele inimesele lähedase kitsa mõtteringiga arvavad, et inglid laulsid „ra- hust ja heastmeelest” inimeste välistes va- hekordades.

Jumala Poja lihakssaamine ja kannatami- ne ei ole ainult tasu inimeste pattude eest, nagu seda liig maiselt ja inimlikult seleta- vad roomakatoliku ja protestandi usutead- lased, vaid see on abinõu patuse maailma puhastamiseks ja pühitsemiseks. Inim- kond on üks organism – üks vaimline ihu ja sellega on seletatav ka patu kui haiguse levinemine üle terve inimkonna. Kristuse inimesekssaamisega ühineb haige orga- nism tervise hallikaga – Jumalaga ja algab tervenemine Kristuses. Inimkonnasse voo- lab uus elu jõud. U u e n d a k s e meie loomuse esialgset ilu (Ph. Kirill Aleks.) Nõnda vaatab meie lunastuse töö peale õi- geusu kogudus, nii seletasid seda esialgsed valgustatud kirikuisad ja kuulutab meile tänapäevani õigeusu kiriku jumalateenis- tus, mis pärit ristiusu esimestest aastasa- dadest.¹

Inimsugu ei olnud nii lootuseta haige, et teda võimata oli terveks teha, ilma et sel- leks oleks vaja olnud muuta tema inimlik- ku nägu, temas paistvat jumalikku kuju, s.o vabadust ja sellega ühenduses olevaid tundeid ja püüdeid. Selleks oli aga vaja, et Jumalus oma tervendava väega ühineks patuse maailmaga. Jumala Poja sündimi- ne maailma oleks isegi siis tarvilik olnud, kui inimsugu ei oleks kurjusesse kaldunud.

Püha Irineus, Lioni piiskop seletab mei- le õieti, et Kristus oleks ka siis sündinud, kui patu sisse langemist ei oleks olnud, sest ilma selleta inimkond ei oleks mõistnud edasi minna omas arenemiskäigus. Ini- mesed ei võinud Jumalat mõista, kuni Ta Ennast neile avaldas Pojas; nemad ei oleks teadnud, missugune peab olema eeskujulik inimene – neil ei oleks elavat eesmärki ol- nud.

Kristuse ilmumine maailma aga valgustas kõiki eluavaldusi uue, rõõmsa valgusega. Kõik väärtused hinnati ümber ja lootus igavese, lõpmata elu peale täitis inimsugu, peale selle kui Kristuse ülestõusmine sai tõeliseks ajalooliseks sündmuseks. Ühes sellega inimene sai niisuguse kindla ilma- vaate, et ta muutus täiesti tundmatuks maailma ülekohtu ja kindluseta maapealse olukorra vastu – sest mis tähendavad pi- sarad ja ajutised vaevad, kuna ometi ei ole maailmas seda jõudu, mis suudaks meid la- hutada Kristuse armastusest ja õndsusest, mis valmistud kõigile. Nüüd ei ole elu mit- te enam mõtteta edasitormamine, ükssteise hävitamine, vaid korralik süsteem, kus kõik on arvele võetud. Ükski jõupingutus ei jäe tagajärjeta, iga valatud pisar kogutakse kokku...

Jumala Poja lihaks saamisega ühines Juma- lus maisega ja maine sai jumalikuks. Jumal sai meie sisemiste eluavalduste kaastööta- jaks ja pühitseb igaühte meie elusammu. Tema käis selle maakera pinnal, tundis külma ja palavust, nälga ja väsimust, valu ja surma. Tema nuttis inimlikke pisaraid, ei kartnud kokkupuutumist patustega – oli nende kõige parem sõber. Tema peale va- letati, Teda teotati, mõisteti ülekohtuselt hukka ja surmati kõige alandavamal viisil. Sellest ajast peale ei ole midagi, mis võiks meid alandada inimlikkudes hädades, alan- duses ja aususes – see on Kristuse tee.

Peab võrdlema vana- ja uueseaduse inime- se meeoleu ja ilmavaadet, et mõista, missu- gune kuristik nende vahel on.

Kusagil ei ole vanaseaduse inimese sise- mised avaldused selgemini ja sügavamalt väljendatud kui ilusates Taaveti lauludes. Kuid kui viletsana tundub siin inimese olemine: „nagu rohi, mis õitseb; läheb tuul tema üle – ei ole teda enam...” ja seda tun- neb suur ja vägev kuningas, kellel midagi ei puudunud! Ehk vaadake Hiobit. Kuidas ka ei otsinud ta mõte väljapääsu, et kergitust tuua kannatamistele – ta ei võinud seda. Terve see kurbmäng jääb ikkagi selgitama- ta. Pikad kõned ja kõrged mõttekujud on ainult ilus kate, millega varjatud selgitama- ta probleem ilmsüütuist kannatamistest. Loo lõpp ei too meie seisukohast vaadatult ka mingit tröösti. Hiob leiab end tröösti- tud uuest rikkusest ja uutest lastest, nagu võiks laste kaotust niisama kergesti tajuda kui loomade ja varanduse kaotust.

Kõike seda kurbmängu vanaseaduse ini- mese ilmavaates tekitas teadmine, et ini- mese isik on kaduv, ta võib hukka saada maapealseis vahekordades, loodusvägede

käes hävineda... „Kas surnud üles tõuse- vad ja Sind tänavad? Kas hauas Su heldust jutustakse ja hukatuses Su tõsidust? Kas tunnukse Su imetööd pimeduses ja Su õi- gus unustuse maal?” Nii küsib salmilaulja kibedas teadmatuses ja jääb uskuma, et hauas olejaid Jumal enam ei mäleta ja et need on „Tema käelt ära lükatud.”

See kõik muutus Kristuse õpetuse valguses rahuks ja rõõmuks. Kristus teatab meile, et Jumala armastus ei tee vahet ülekohtuse ja õiglase vahel ja Tema päike paistab üh- teviisi mõlemate peale. Nõnda läheb elu edasi, kuni inimkond jõuab küpsusele uue maa ja uue taeva jaoks. Kuni maa peal veel töötab kurjus, kannatavad ka õiglased selle all. Nende kannatuste läbi kutsubki Issand meid Oma juurde, nimetades Oma iket heaks ja kannatuste koormat kergeks.

Ja otsustades ristiusu märtrite rõõmsate nägude järele, millega nad surma läksid, selle puhta, rõõmsa õhkkonna järele, mis tundub esialgses ristikoguduses tagakiusa- mise ajal, meie näeme, et see tõesti nõnda on.

Katakombides – selles märtrite suures surnuaias – haudade pealkirjades ei tundu meeleteid ega nurinat. Nad on täidetud lootusest ja rahust. See on see rahu, mida Kristus maapeale tõi.

Peale rahu tõi Kristus ka „heameele” maa- ilma. Et seda mõista, selleks vaatame jälle vanaseadust.

Õiglane kannatab hädasid ja tagakiusami- si, aga ülekohtune rõõmustab selle üle – see hirmus nähtus on seletamatu ja ei anna rahu vanaseaduse inimesele. Sellepärast leiame Taaveti lauludes peaaegu igal lehe- küljel palveid selle üle, et Issand hukkaks ära patused ja nuhtleks neid. Niisugusel tumedal tagaseinal on loodud peaaegu kõik ilusad Taaveti laulud.

Uueseaduses sarnased puhtinimlikud mo- tiivid enam ei kordu. Kui minu ihu tapja mind seega Jumala riigile lähendab, aidates mind kannatustega mu eksitusi ära lunas- tada, siis ei või minul kui ristiinimesel olla tema vastu lepitamata vihavaenu ja käsk vihamehi armastada ei kõla enam kui mõni mõtteta lause.

Enne Kristust valitses inimestes peaa- jalikult enesearmastus. Kristus aga Oma armastusega äratas armastuse inimeste hingedes ja vajutas nendesse Oma kõrge ja puhta kuju. Ta näitas meile Jumalat, Kes üheainsa kahetseva hingelise tungi tagajär- jel on valmis vastuvõtma kadunud poega ja sellega äratas inimestes julgust ja loo- tust. Ta puudutas inimeste südameid Oma jumaliku väega ja kinnitas nende nõrku püüdeid. Inimkond ärkas üles armastuse- le, haledus kannataja vastu sai meie teiseks iseloomuks.

Rääkides pikemalt sellest „heastmeelest”, mida Kristus tõi, tähendaks ette tuua uues- ti kõik ajaloo andmed, mis kõnelevad meile

suurtest muudatustest, mida ristiusk tõi perekonna- ja seltskonna elusse, naisterah- va- ja orjade seisukorda, seaduseandmis- tesse ja ühiskonna ideaalidesse.

Kuid Kristus hoiatas ka Oma järelkäijaid, et Jumala riik ei tule mitte häkitselt, oota- mata, nagu mõni imelik muudatus maailma. Tema tulek on vaikne, tasane, kuid tugev ju- malik jõud, mis aegamööda muudab ja täi- dab elu. Haputaigen, mis pandud jahu hul- ka, töötab edasi, kuni kõik läheb hapnema.

Saab jõudma kord aeg, kus kõik, mis on Ju- malast välja läinud, tuleb jälle Jumala juur- de tagasi ja Jumal on kõik ja kõiges. Kaob ära patt ja surm. Kõiges peab valitsema ühtlus ja armastus. Kuid kõik see sünnib pikkamisi, ilma vägivallata.

Sellepärast ristiusk mõistab prohveti sõnu uuest südamest ja vaimust, mida Issand Oma rahvale annab, palju sügavamalt kui vanaseadus.

Ta näeb selles ettekuulutamist sellest vaim- listest inimkonna ümberkasvamisest, mis sünnib Kristuse õpetuse ja armuanni mõ- jul.

Millal tuleb siis see kuulutatud ja kauaoo- detud rahu kui praegu, mil juba ligi 2000 aastat sellest mööda, meie näeme rahutusi ja veriseid sõdasid, metsikusi ja vägivallat?

Kristus avaldas meile, et kõik see peab nii olema. Nõrgenev kurjus maailmas saab aegajalt uut jõudu ja võibab ära headust, kuid need hood on lühikeseajalised. Ja ajalugu tõendab ka seda. Võitlus ja edu maailmas ei liigu mitte ühetasasel sammul, vaid mõonadena. Kuid peale igakordset pealetungimist heidetakse pimeduse jõud ikka kaugemale ja kaugemale tagasi. Iga aastasajaga muutuvad kultuurilised võidud ja seltskondlised ning rahvusvahelised sea- dused, mis sihitud headuse kaitseks, ikka rohkem tähelepandavamateks. Kakstuhat aastat tagasi on küll ühe inimese silmas, kelle eluaeg 70 aastat, pikk aeg, aga terve maailma, terve inimkonna küpsuseks on see aeg liiga lühike. Seda ei tohi unustada inimene, kes armastab kõike oma lühikese mõõduga mõõta. Sellepärast julgesti edasi Jumala riigi töö! Kristus on meie seas!

*Nüüd uut ja salaasja näeb:
On koobas taevaks saanud
Ja Neitsi emalikud käed
Seal trooni valmistanud;
Sõim on see koht, kus magamas
On mahtumata Kuningas.
Au, kiitus olgu Talle!*

Rändaja

¹ Vaata vana lauluraamat lk 10–4–5 rida ül- evalt; lk 86, 5–9 rida; lk 87, 15–17 rida, lk 181, 5–8 rida, lk 184, 13–16 rida.

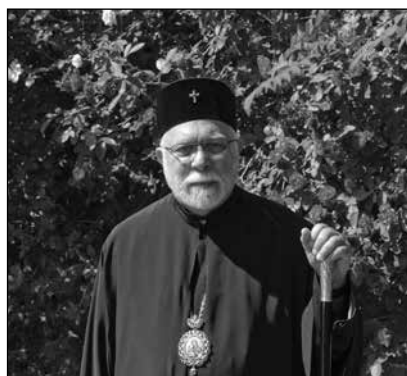

Фото: Геннадий Буранов

ПОМНИ ГОСПОДА ИИСУСА ХРИСТА... (2 Тим 2, 8)

«Будем помнить», как ожидает от нас св. апостол Павел, ведь Христос, победивший смерть, более не отдален от кого-либо и чего-либо. Агнец Божий, принеший себя в жертву на кресте ради спасения мира, после воскресения из мертвых, вознесения на небо и явления апостолам на пятидесятый день стал евхаристическим Телом для всего человечества, для всего тварного мира. Ведь воскресение из мертвых – это победа, окончательная победа над тленом, разделением и смертью.

«Уже не я живу, но живет во мне Христос» (Гал 2, 20), провозглашает св. апостол Павел. После воскресения Христова обновленному человеку уже более не угрожает падение, если он этого действительно хочет, поскольку в воскресшем Христе он отныне видит вещи не такими, какими они кажутся, иначе, чем образ этого мира, который «проходит».

Христианство – не идеализирующая религия и не вызывающее чувство вины этическое учение. Христианство – это Евангелие, благая весть, которая возглашает свободу и индивидуальность каждого, а также животворящее действие Св. Духа, находящегося по ту сторону смерти и тлена. Все зависит от того, как мы принимаем и примеряем к своей жизни эту весть, то есть, в основном, от нашей свободы, поскольку мы – люди – являемся единственными творениями, у которых есть возможность индивидуализировать свою жизнь, сделать из тварного существа, испорченного, материального и смертного – вечное существо. И это возможно потому, что человек, являясь одновременно личностью и плотским существом, способен преобразовать энергию материального мира для движения к Богу и его восхвалению. Этому учит нас короткая и ясная формулировка Халкидонского собора: человеческое и божественное во Христе не смешано и не раздельно.

«Уже не я живу, но живет во мне Христос», пишет св. апостол Павел. В этой твердой уверенности – космический масштаб, который превращает

каждую вещь в жертву, евхаристию. «Если терпим», – добавляет апостол Павел: «с Ним и царствовать будем; если отречемся, и Он отречется от нас; если мы неверны, Он пребывает верен, ибо Себя отречься не может» (2 Тим 2, 12–13). У апостола Павла нет сомнений в том, что воплощение Иисуса Христа затрагивает любую форму жизни, любую культуру. Библейское «наполняйте землю, и обладайте ею» означает, что мы должны сделать ее Божиим Храмом, не злоупотреблять этим Храмом и не обезображивать его. Нас же постоянно преследует искушение разделять то, что свойственно «нашей жизни», и то, что есть часть «даров Святого Духа». Мы продолжаем считать духовную жизнь дополнением так называемой естественной жизни, в то время как Священное Писание и святые отцы знают только два способа существования: жизнь с Богом – в причастии, на котором основана жизнь – и жизнь отдельно от Бога, приводящую к развращенности и смерти.

Мы стоим перед лицом современного атеистического и материалистического общества, которое с яростью обращает к миру вопрос о

смысле истории. Осмелимся сказать, что последняя революция может быть только делом Христовой Церкви. Ибо только Церковь, будучи носителем силы Святого Духа, способна явить присутствие невидимого Потустороннего в этом мире, того, что закрыто для технической и в высшей степени коммерческой цивилизации. В этом убеждении нет отрицания, это утверждение, уверение в том, что каждая настоящая культура найдет свои «литургические» корни и станет иконой царствия небесного, которой коснется «перст Божий», даруя ей нечто, что сохранится навеки.

Господь наш Иисус Христос, сын Бога Живого, носящий на себе грехи мира, сделай так, чтобы мы никогда не забывали о том, что наша настоящая ответственность состоит в горячем и непрестанном желании искать святости, следствием чего является обожение мира и высшей целью – невыразимая хвала Богу!

† СТЕФАН,
Митрополит Таллинский
и всея Эстонии

РОЖДЕСТВО ИИСУСА

И Слово стало плотью,
и обитало с нами... (Ин. 1, 14)

Празднование Рождества происходит сегодня с таким размахом, что возникает опасность забыть об истинном значении праздника: всепоглощающий дух потребительства, мигающие украшения в магазинах, в домах, даже на улице, доходящие до абсурда истории о Деде Морозе, излишества в еде и подарках. Действительно, язычество никуда не исчезло, как и идолопоклонство! Златой телец вытеснил вочеловечившегося Бога.

Если мы правильно понимаем рождественскую весть, которая учит любить бедных и служить им, то мы должны прежде всего обратиться ко Христу. Только Он может научить нас по-настоящему любить бедных, не ради нашей славы и не ради общественных идеалов, но из любви к людям, так, как Он их любил. Иисус Христос, действительно, первый среди бедных. Ни один человек не стал настолько совершенно бедным, как Он, да к тому же еще и добровольно. Ибо мы никогда не должны забывать, что Он – второе Лицо Святой Троицы, Сын Божий, настолько уничижившийся, что стал бессильным Младенцем, лежащим на соломе у ног скота.

Он, будучи образом Божиим, не почитал хищением быть равным Богу; но уничижил Себя Самого, приняв образ раба, сделавшись подобным человекам и по виду став как человек (Фил. 2, 6–7).

Образ раба, это поистине так, ибо Он начинает свою земную жизнь с бюрократической процедуры, Его записывают поданным кесаря. Лишь только Он по виду стал как человек, Его презирают, в домах не находится Ему места: «Камень, который отвергли строители, соделался главою угла...» (Пс. 117, 22).

За отвержением следует еще одно отвержение: Он вынуж-

ден бежать в Египет, там Он – бедный раб и изгнанник – но все же Царь Славы!

Рождественская весть – это еще и мирная весть! Даже для тех, кто забыл Христа или никогда Его и не знал, Рождество символизирует мир на земле и любовь между людьми, хотя бы на двадцать четыре часа или на одну ночь (например, перемирие на войне, рождественские послания правительства, призывающие к миру). Воистину, Христос – Бог Милости, Князь мира... и умножению мира Его нет предела (Ис. 9, 6–7).

Мир в нашем мире – это часто синоним мирного отрезка времени между двумя войнами.

Иисус же – Князь мира, Его миру нет предела, ибо Его Царство не разрушится, как все другие царства, правительства, диктатуры. Мир Иисуса уже сейчас позволяет нам приобщиться к грядущему Царствию Небесному. Будем же учиться уже сейчас носить в себе этот мир Христов. Будем слушать, как пастухи, ангельскую песнь в рождественскую ночь: «Слава в вышних Богу, и на земле мир, в человеках благоволение!» (Лк. 2, 14).

Будем же свидетелями чудесного примирения между небом и землей, Богом и людьми!

Мы никогда не сможем исчерпать до дна рождественскую весть, ее красоту и таинство. Мы говорили о мире и бедности. Эти две вещи становятся понятными в личности Христа: Он – мир и Он же – беднейший из бедных. Теперь мы можем углубиться в значение рождения Иисуса, рассмотрим наиболее важное в этом празднике, его высшее значение, которое проявляет нам таинство воплощения: вочеловечение Бога.

Попробуем понять воплощение через икону праздника и евангельское чтение. Рассмотрим икону Рождества Христова. Она сразу же примирит нас с праздником Рождества и поможет нам забыть о суете, которая его сопровождает. Здесь царит мир, гармония: все празднично, то есть радостно. Звезды сияют на небе, скалы открываются, чтобы принять своего Создателя, животные спокойны, пастухи делают радость с ангелами, волхвы счастливо скачут навстречу явленной им Истине. Все исполнено света, особенно сияющего света, того, о котором говорится в Евангелии: «Вдруг предстал им Ангел Господень, и слава Господня осияла их» (Лк. 2, 9).

*Дева днесь Пресушественнаго раждает,
и земля вертеп Непреступному приносит;
Ангели с пастырьми славословят,
волсви же со звездою путешествуют;
нас бо ради родися Отроча Младо,
Превечный Бог.*

(Кондак Романа Сладкопевца)

Гимнограф Роман Сладкопевец и анонимный иконописец черпали вдохновение из одного источника – из Евангелия.

Опишем снова икону: если не считать ванны, этой очень человеческой бытовой детали, неотъемлемой при появлении новорожденного, в остальном иконописец верен евангельскому духу. Перечитывая две истории рождения Иисуса – в Евангелии от Матфея и от Луки – мы найдем там все то, что написано на доске. Сравним Евангельский рассказ с иконой (Мф. 1, 18–25).

Во-первых, сомнения Иосифа в девственности Марии и божественном происхождении Иисуса. В нижней части иконы сидит сломленный горем Иосиф, обхватив голову руками. Его искушает злой дух сомнения под видом старого пастуха. (Святой Иосиф – не единственный в истории человечества сомневающийся в таинстве, превосходящем человеческий ум). После эпизода с Иосифом, которому ангел открывает истину о соединении в Иисусе божественного и человеческого естества, Матфей сразу приступает к описанию рождения Иисуса в Вифлееме и обстоятельно рассказывает о приходе волхвов (Мф. 2, 1–12).

На иконе мы видим лиц высокого положения, ищущих иудейского царя. Тропарь праздника развивает тему волхвов:

*Рождество Твое, Христе Боже наш,
возсия мирови свет разума,
в нем бо звездам служащии
звездою учахуся Тебе кланятися,
Солнцу Правды,
и Тебе ведети с высоты Востока.
Господи, слава Тебе!*

(Тропарь Рождества)

Волхвы представляют знатоков наук старого мира. Они изучают звезды и, благодаря одной звезде, они пускаются в путь, чтобы найти новорожденного царя, и находят Младенца, лежащего на соломе. Они хотели поклониться царю иудеев, как они сказали царю Ироду, но когда они нашли Младенца, они исполнились великой радо-

сти, и распростерлись перед Богомладенцем. Волхвы принесли с собою дары: золото Царю, ладан Богу, смирну смертному человеку. Эти мудрецы, пришедшие с Востока, нашли Саму Истину, то, что они все время искали в звездах. Теперь они узнали Солнце Правды, Восток Свыше, Того, Кто пришел с неба. Но не с того неба, которое было создано в первый день творения мира, не с того неба, на котором вращаются звезды. Ибо небесные звезды смогли дать волхвам лишь часть знания. Солнце Правды не тварно, свет познания Господа являет Бога, Восток Свыше, открывающий Себя волхвам, это Слово, которое сначала было у Бога, которое было Бог (Ин. 1, 1) до начала времен. Это Тот, Кто был до времени, Тот, Кто создал материю.

Мы можем увидеть сходство в поисках волхвов и явлении пастухам, о котором говорит апостол Лука (Лк. 2, 1–19). Волхвы до того, как увидеть Бога, много лет занимались изучением звезд. Пастухам довелось услышать благую весть непосредственно от ангела, безо всякого приготовления. Текст апостола Луки составлен с особой тщательностью и основательностью. Будучи иконописцем и гимнографом, евангелист рассматривает событие острым духовным зрением и записывает его в свете, который одухотворяет простое повествование.

Евангелист помещает событие сразу же в исторический контекст: указ императора Августа, перепись народонаселения, имя тогдашнего правителя Сирии. Затем апостол размещает главных действующих лиц в географическое пространство: Иосиф и Мария идут из Галилеи в Вифлеем, так как они из колена Иудина, дома Давида. И здесь вступает в действие божественный план. Не случайность, но воля и промысел Божий в том, что Иисус рождается в Вифлееме, городе, откуда родом царь Давид. Иисус – помазанник Божий (на древнееврейском – Мессия, по-гречески – Христос), Он – царь Израиля, сын Давидов (Мих. 5, 1).

Апостол Лука рисует картину

рождения Христа вне жилых зданий, среди природы, то обстоятельство, что поблизости пасутся стада, свидетельствует о том, что события происходят в деревне. Вы скажете, что рассказчик не упоминает пещеры, он говорит только о яслях. Но ясли предполагают наличие хлева, так как ясли – это кормушка для скота. Пастухи же использовали пещеры, чтобы загонять животных под крышу и иметь пристанище.

Евангелист не упоминает также осла и вола. С помощью логики мы можем восстановить отсутствующие детали: Иосиф и Мария брали в дорогу осла, а ясли были полны сена для скота. Вол напоминает о присутствии этих животных. Но не достоверности ради на иконах Рождества Христова изображают животных. Во все времена животные в рождественской иконографии отсылали к пророчеству Исаии.

*Вол знает владельца своего,
и осел – ясли господина своего;
а Израиль не знает Меня,
народ Мой не понимает* (Ис. 1, 3).

Перед пещерой возлежит Мария в положении, характерном для рожениц. Ее фигура крупная, она занимает значительное место в композиции иконы. Этим выражается значимость Девы для чуда воплощения: Мария после рождения Сына становится Божией Матерью, *Theotokos*. Часто люди удивляются, почему Мария отвернулась от Ребенка. Она сочувственно смотрит на Иосифа. Он сомневается, а через него и все человечество погружено в темноту неведения. Рука Богородицы указывает на новорожденного. Этим движением Она отсылает человека к Сыну Божию. Мария родила Его для спасения рода человеческого, для того, чтобы явилась великая слава Божия. Ее радость гораздо больше, чем обычная материнская гордость. Это естественное, но все же слишком человеческое чувство. Рука Марии одновременно указывает на Младенца, но лежит на груди. Не хотел ли иконописец изображением этого скромного движения напомнить о словах апостола Луки: «А Мария сохраняла все слова сии, слагая в сердце Своем» (Лк. 2, 19)?

В центре композиции иконы – пещера, все обращено к ней. Композиция напоминает спираль, в центре которой находится темная расселина, из которой брезжит Свет. Иисус находится в глубине пещеры, будто бы сама земля родила Его. Эта картина раскрывает

нам истинный смысл воплощения. Когда Адам был сотворен, он был взят от персти земной, ныне Второй Адам – Христос – в Своем естестве заново сотворяет человека. Сын Божий, находящийся в глубине пещеры, принимает наше человеческое естество: Он из земли рожден и

в землю возвратится после погребения: «Первый человек – из земли, перстный; второй человек – Господь с неба. <...> И как мы носили образ перстного, будем носить и образ небесного» (1 Кор. 15, 47; 49).

Христос сошел с неба на землю

и позже спустился до ада до дна, и мы с Ним можем воскреснуть из мертвых! В день Рождества мы, подобно волхвам и пастухам, объаты великой радостью, ничто не может лишить нас этой радости, ибо «с нами Бог», на древнееврейском – «Иммануил»!

ДВЕ РОЖДЕСТВЕНСКИЕ ПРОПОВЕДИ О. ИОАННА КОРСОНА

26 декабря – собор Пресвятой Богородицы

За Великими Господскими праздниками в богослужебном круге Восточной Церкви обычно следуют соборы – память всех святых действующих лиц праздника и его свидетелей. И сегодня мы также празднуем собор. Но сегодняшней собор посвящен прежде всего Божией Матери, родившей для всего мира Иисуса, Бога, Который с нами.

На жертвеннике, где готовятся Святые Дары – хлеб и вино – часто находится икона Рождества Христова, ибо в Вифлееме, что по-еврейски означает «дом хлеба», Иисус начал дарить Себя нам, будучи дарованным нам через Марию. В вифлеемских яслях лежит Хлеб Жизни, Который дает нам Отец и дарует Мария. Внимательно рассмотрим Его – Он в центре иконы, крошечный, как луч зари. Попросим, чтобы Он открыл нам, почему Он находится там и почему мы начинаем совершение евхаристии – таинства спасения мира – всегда с Ним.

Иисус дарует нам Себя и Его даруют вместе с нами. Вся евхаристия – это дар, жертвоприношение. Младенец Иисус не говорит и не делает ничего: Он – просто дар. Иисус готов даровать и быть дарованным. Так и мы должны в начале каждой евхаристии готовиться быть дарованными вместе с Ним и даровать Его Отцу, дающему нам Его.

Иисус дарует Себя Сам. Он – дар Отца, Им данный, дарованный в Святом Духе, и на иконе это показывают три луча света, падающие из единого потока с

неба. Это обозначает, что Святой Дух сходит и дарует Себя миру в человеческом естестве возлюбленного Сына. Да пронзит же и нас Его свет. Да будет это нашей первой жертвой.

Иисус – это одновременно и Тот, Кого даруют. Он обращен к Отцу не Один, в вечности, но в нашем человеческом естестве, которое Он принял. Отныне Его даруют Отцу вместе с нами в Святом Духе, и Он желает, чтобы мы согласились быть дарованными вместе с Ним.

Что Он являет нам? То, что Он Сам – дарован Отцом, великий дар Отца и, будучи таким крошечным, Он дарует нам бесконечную милость и любовь Отца. Принимая Богомладенца, мы начинаем понимать, что Бог – это Любовь. Иисус – это чудесный дар Нашего Отца и, в то же время, наш ответ Отцу, когда Он становится вместе с нами жертвоприношением. Да, Он приносит в дар нашу немощь, наше небытие, в самую глубину которого мы никогда не опустимся, нашу тоску по любви, нашу жажду жизни. Вместе с Иисусом нас жертвуют милосердной любви, приносят нас живыми в жертву Отцу, исполненную радости и благоговения.

Иисус, жертвующий и доверяющий, целиком отдает Себя нам, а мы, будучи дарованными вместе с Ним, целиком вверены любви Сына, Который позволяет нам родиться в Его жизнь. Нужно довериться целиком. В этом доверии, в этом слабом человеческом доверии мы отвечаем на то доверие, в котором Отец уверяет нас в Иисусе. Помолимся, чтобы мы смогли испытать это чудесное таинство

доверия, взаимное жертвоприношение.

Мы можем научиться этому у Марии, которая находится в центре этого события, этого нового завета. Да научит она нас тишине сердца. Ибо лишь в тишине, в тишине спокойной и доверяющей веры мы можем принять дар Отца. Ибо мы – только от Своего Отца. Мария учит нас благодарить. Мы должны всегда изумляться, что нас любят, особенно тогда, когда мы сознаем свою немощь. Это изумление рождает непрестанную благодарность: «Яко призре на смирение рабы Своея...». Мария учит нас любить Отца и Его детей так, как Сам Отец любит их.

1 января – Обрезание Господне

Каким может стать для нас этот начинающийся год? Годом, в который мы ждем чего-то нового? Нет, скорее годом, в который к нам придет Тот, Кто творит все новое (Откр. 21, 5). С Иисусом новое идет нам навстречу. Это означает каждое воскресенье тот восьмой день, который уже возвещает и дарует нам новый мир, нашу жизнь во Христе.

На восьмой день после Своего рождения Иисус приносит это новое в наш мир. Для того, чтобы быть принятым Своим народом, Он должен быть обрезан: Он придерживается буквы Закона и этим самым аннулирует его. В Нем, Первенце нового народа Божиего, вера сменяется благодатью: Он получает имя. Бог дает, и Он принимает. То Новое, Что приходит – это Сам Иисус, и приходит Он от чистой благодати. Закон – «это есть тень будущего, а тело – во Христе» (Кол. 2, 17).

Да будет же наш год новым по Его новизне. Войдем в таинство Его имени. Тогда Он даст нам понять, что Первый в новизне этого события – Его Отец. Наконец-то имя Его Сына дано, одобрено и принято! Войдем же в радость Отца, ибо наша тоска, более того, наша молитва – имя Иисусово, наше совершенство. В Иисусе Отец говорит и дает нам все. Наше дыхание – как дыхание детей Отца – так просто.

Мы находимся также в общении с Марией и Иосифом. Имя обетованного Младенца было открыто и доверено им (Лк. 1, 31; Мф. 1, 21), чтобы они дали его Ему. Они были первыми, с чьих губ срывался и в чьих сердцах отзывался эхом призыв, который несет в себе невыразимое: Иисус. Они смогли почувствовать эту новую радость, день за днем открывая Того, Кто «выше всякого имени» (Фил. 2, 7–9) в неосознанном человеческом естестве Своего тела.

И мы можем мало-помалу возрастать «в благодати и познании Господа нашего и Спасителя Иисуса Христа» (2 Петр. 3, 18), этого нельзя понять умом. Когда мы тоскуем по Его имени, нас охватывает Его присутствие и Его жизнь, данная нам. Мы поражены, что Его не знали Тем, Кем он является. По отношению к Иисусу это может казаться нам нормальным, но Он рос с нашими убеждениями. Нас ранит, когда нас называют не нашим именем, потому что нас не узнали, не приняли и не полюбили. И Иисус испытывал это в Своей жизни. Но сейчас Он у Отца, пребывая в то же время и дальше с нами. Подумайте, какую радость мы можем доставить Ему, когда в ис-

тине и духе зовем Его Иисусом не только губами, но и помышлениями сердец (Пс. 18, 15).

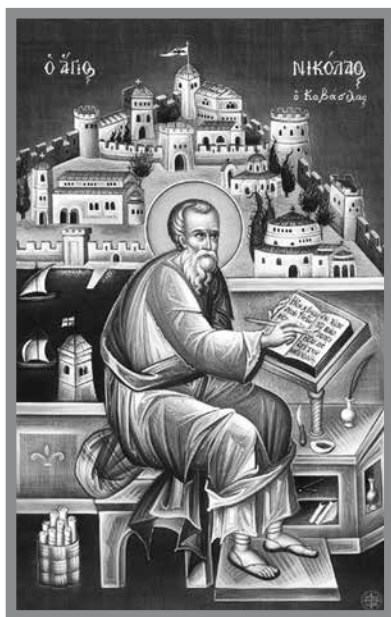
«Ибо в Нем обитает вся полнота Божества телесно» (Кол. 2, 9),

и всякий раз, когда мы тоскуем по Его имени, мы сливаемся с Его совершенством. Этому совершенно новому движению детской жизни с Иисусом пытаются научить нас Святой Дух. В

Нем Отец дарует нам все.

Постараемся же доставить Ему эту радость. Так мы будем возрастать в познании Господа Иисуса. Да будет же весь этот год

с самого начала одухотворен самой главной тоской нашей жизни – Иисусом. Это в Божией новизне сотворит наше время новым – несмотря на все тени и немощи.

СЕМЬ СЛОВ О ЖИЗНИ ВО ХРИСТЕ СВ. НИКОЛАЙ КАВАСИЛА

(начало в № 61 газеты «Metropoolia»)

Какое содействие дарует ей священное приобщение

После мира мы приступаем к трапезе, сему пределу жизни, достигшие коего ни в чем уже не имеют нужды для желаемого благополучия. Ибо принимаем от сей трапезы уже не смерть, и гроб, и общение жизни лучшей, но Самого Воскресшего, и не дары Св. Духа, какие только можем мы получить, но Самого Благодетеля, самый храм, в коем находится вся полнота благодатных даров. Ибо есть Он и в каждом таинстве и им Самим мы помазуемся, и омываемся, и Он же есть и наша вечеря. Присущ же Он приемлющим таинство и сообщает им свои дары, но не во всех таинствах одним и тем же образом, но омывая освобождает от нечистоты зла и влагает в него свой образ, помазуя, содействует деятельным в действиях Духа, коих сам соделался хранилищем ради своей плоти. Когда же приводит к трапезе и дает вкушать тело, всецело изменяет получившего таинство и преобразует в собственное

свойство, и персть, приняв царский вид, бывает уже не перстью, но телом царя, блаженнее чего нельзя и измыслить. Поэтому оно и последнее таинство, что нельзя и простираться далее, нельзя и приложить большего. Ибо ясно, что первое нуждается в среднем, а сие в последнем. После же Евхаристии нет уже ничего такого, к чему бы нам стремиться, но остановившись здесь должны стараться узнать то, как до конца сохранить сие сокровище. И хотя при нашем крещении таинство сообщило нам все свои дары, но мы вполне имеем нужду получать еще, ибо еще нет даров Святого Духа, которые соединены со всесвятим миром. Ибо на крещеных от Филиппа еще не пришел Дух Святой ради сей одной благодати, но сверх сего нужны были руки Иоанна и Петра, ибо сказано: «еще бо ни на единого их бе пришел, точию крещени бяху во имя Господа Иисуса. Тогда возложиша руце на ня и прияша Духа Святаго» (Деян.8:16–17). Когда же мы получаем его, и таинство обнаруживает в нас свою силу, мы дарованную нам благодать имеем, а сообщать иное нет необходимости для благодетеля, хотя невозможного нет ничего, возможно же в ином и подвергаться ответственности, и это несколько не препятствует таинству совершиться и данному не быть повреждену и быть недостаточным в том, что требуется.

Много свидетелей сего было у Коринфян при Апостолах. Ибо они, изобилуя дарами Духа, и пророчествуя, и говоря языками, и иные дары показывая, не только не были вполне божественными и духовными, но и недалеко были от зависти и неуместного любочестия и споров и тому подобных зол. И на сие указывая им, Павел сказал: «плотстии есте... и по челоуку ходити» (1Кор.3:3). Хотя духовными были по участию в дарованиях, но сего было для них недостаточно к тому, чтобы

извергнуть всякое зло из своей души. В Евхаристии же нет ничего подобного. Ибо хлеб жизни бывает действен тем, чем спасены мы от смерти, и если вечеряющие не имеют и не приносят ничего худого, никто не может ни в чем обвинить его. Ибо невозможно, совершенно невозможно, чтобы таинство было во всем действенно и принимающие таинство были участниками в каком-либо зле. Почему? Потому что в том и состоит действенность таинства, чтобы приемлющие таинство не были лишены ни одного из плодов его. Ибо обетование трапезы водворяет нас во Христе, и Христа в нас. «Во мне, – сказано, – пребывает и аз в нем» (Ин.6:56), а когда Христос пребывает в нас, в чем будет недостаток, какое из благ сокроется от нас? Пребывая во Христе чего иного будем мы желать? И обитатель наш Он и обитель наша, так что блаженны мы в обители, блаженны и потому, что сами соделались обителью для Него. Какого же из благ недостает при таком устройении? Что общего у зла с получающими здесь светлость? Какое зло противостанет такому обилию благ? Какое присутствующее в душе зло может остаться, какое отсутствующее может привзойти, когда Христос так существенно пребывает с нами, и всех нас проникает и обдержит всю внутренность и около нас находится? Ибо когда извне бросают в нас стрелы, Он препятствует им коснуться нас, потому что отовсюду окружает нас, ибо Он есть обитель наша. Если же есть нечто худое внутри, Он извергает и изгоняет его, ибо есть обитатель, наполняющий всю свою обитель. Ибо мы принимаем не малое нечто из Его даров, но Его Самого, и не луч какой-либо и свет, но самое солнце принимаем в свои души, так что и обитаем в нем и служим для него обителью, и становимся единым с ним духом. Ибо и душа, и тело, и все силы тотчас становятся духовными, потому что душа смешивается

с душою, тело с телом и кровь с кровью. И что же от сего? Лучшее осиливает слабейшее и Божественное овладевает человеческим, и, как говорит Павел о воскресении: «пожертво бывает мертвенное животно» (2Кор.5:4), и еще: «живу же не к тому аз, но живет во мне Христос» (Гал.2:20). О величие таинств! Как возможно ум Христов смешать с нашим умом, волю Его с нашею волею, тело соединить с телом и кровь с кровью нашею! Каков же ум наш, когда владеет нами ум Божественный, каково желание наше, когда присутствует хотение блаженное, какова персть, когда препобеждает ее оный огонь? А что сие бывает так, показывает Павел, говоря, что он не имеет ни своего ума, ни хотения, ни жизни, но все сие в нем Христос, ибо говорит, «мы ум Христов имамы» (1Кор.2:16) и «искушения ищите глаголющего во мне Христа» (2Кор.13:3) и «мнюся бо и аз Духа Божия имети» (1Кор.7:40), и «люблю... вас... утробою Иисус Христовою» (Флп.1:8), откуда явно, что иметь одно и то же с Ним хотение, и все совокупляя, говорить: «живу же не к тому аз, но живет во мне Христос» (Гал.2:20). Так совершенно сие таинство, высшее всякого таинства, и приводит к самой вершине благ; потому и всякой человеческой ревности последний предел здесь же. Ибо в нем мы сообщаемся с самим Богом, и Бог соединяется с нами совершеннейшим единением. Ибо соделаться единым духом с Богом, какое лучшее сего может быть единение? Посему и другим таинствам быть совершенными дарует одно из таинств – Евхаристия – и помогает им в самом совершении, так как без нее они не могут совершать; помогает и после совершения в принявших таинства, когда нужно бывает вызвать из тьмы грехов луч, излившийся из таинств.

30.–31. JAANUARINI 2015 TOIMUB EESTI ÕIGEUSU NOORTE LIIDU AKTIIVILAAGER

Laagrisse on oodatud kõik, kes on huvitatud noortetööst koguduses ning soovivad aktiivselt panustada kiriku noortetöö arendamisse. Mõttetalgutel püüame üheskoos analüüsida senitehtut, töötada välja edasised noortetöö suunad ja leida värskeid ideid selle edendamiseks kogudustes.

Aktiivilaager toimub Läänemaal Käbi Külalistemajas (www.jahimaja.ee), osavõtutasu on 30 eurot.

Osavõtusoovist palume anda teada 15. jaanuariks 2015 e-postile eoc@eoc.ee või kiriku üldtelefonil 660 0780.

Olete oodatud!

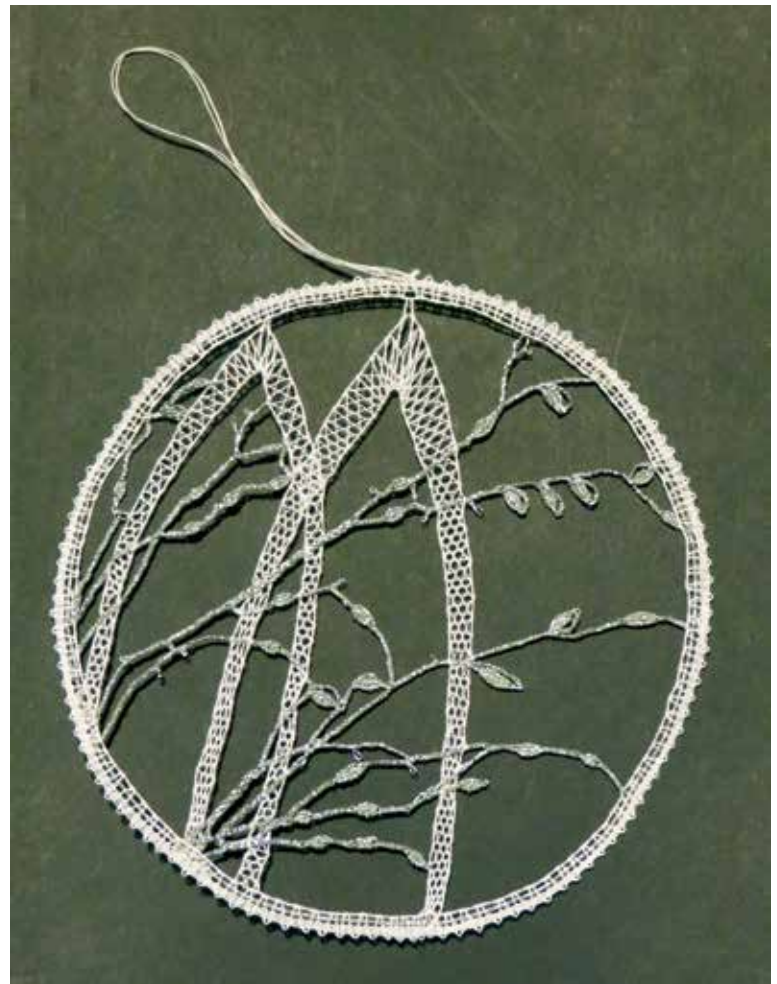

NIPLISPITSIST EHETE NÄITUS TALLINNA PÜHA SIIMEONI JA NAISPROHVET HANNA KATEDRAALIS

Tallinna Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna katedraalis on 20. detsembrist 2014 7. jaanuarini 2015 võimalik külastada niplispitsist jõuluehete näitust. Näituse idee autor on Priit Halberg.

Niplispitsi tehnikast:

„Niplispits ehk niplis tuleb Eesti keele instituudi andmeil kas saksakeelsest sõnast *knuppels* – pitsid või rootsi *knyppe*list, *knippel*ist, mis tähendab malakat, vemmalt, aga ka niplamis-pulka, niplise valmistamise tähtsaimat abivahendit. Niplispitsi valmistatakse spetsiaalsel padjal pitsipulkadega niidipaare keerates ja ristates. Itaalias osati seda valmistada XV sajandil, sajand hiljem alustas niplis Euroopas võidukäiku, sadakond aastat hiljem avati esimesed pitsipoed. Vanim teadaolev niplispits pärineb perioodist 1502–1522. Eestis oli niplispits laialdaselt kasutusel

XVII–XIX sajandil. XX sajand ja pitside masinal kudumine tähistas kõikjal käsitöö hinguseleminekut. Eesti entsüklopeediaski pole märksõna „niplispits“. Euroopas 1970-ndail alanud niplamise

taassünd jõudis Eestisse eelmise sajandi lõpuaastail, mil käivitati kursusi, asutati ühinguid. Arvestatavaid niplisetegijaid on Eestis ligikaudu poolsada.” (Eesti Päevaleht 10. VII 2012.)

Kogudustes on müügil ka EAÕK 2015. aasta seina- ja lauakalendrid.

Fotodel olevad ehted on valmistanud konkursi jaoks tšehhi pitsimeistrid.

Peatoimetaja: Madis Kolk (metropoolia@eoc.ee); tõlked vene keelde: preester Stefan Fraiman; tõlked prantsuse keelest: Marje Kuusmik; tõlked inglise ja kreeka keelest: ülempreester Mattias Palli; keeletoimetaja: Epp Väli; kujundaja: Inga Heamägi; EAÕK Kirjastus, Wismari 32, Tallinn 10136; interneti lehekülgi: www.eoc.ee